

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2019-2022

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Martin Krajník

Mírové operace mezinárodního společenství

Praha 2022

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jiří Víšek, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2019-2022

BACHELOR THESIS

Martin Krajník

Peacekeeping Operations of the International Community

Prague 2022

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Jiří Víšek, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Martin Krajník .....

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval Mgr. Jiřímu Víškovi, Ph.D. za podporu a cenné rady, které mi poskytoval po celou dobu zpracovávání předložené bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce pojednává o mírových operacích mezinárodního společenství, které představují důležité aktivity k zajištění míru a mezinárodní bezpečnosti. V práci jsou popsány mírové operace mezinárodního společenství, které jsou uskutečňovány v rámci aktivit Organizace spojených národů, Severoatlantické smlouvy, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a Evropské unie. Práce rozebírá historii, strukturu a postupy a principy při realizaci mírových operací jednotlivých regionálních organizací. Cílem předložené bakalářské práce je poskytnutí poměrně uceleného a aktuálního vhledu do problematiky mírových operací mezinárodního společenství, jako důležitého nástroje zajištění mezinárodního míru a bezpečnosti.

Klíčová slova

Evropská unie, mezinárodní společenství, mírové operace, Organizace spojených národů, NATO, OBSE.

Annotation

The bachelor thesis presents the operation of peace operations of international communities which represent important activities to ensure peace and international security. The thesis describes the peace operations of the international community which are carried out within the activities of the United Nations, the North Atlantic Treaty, the Organization for Security and Cooperation in Europe and the European Union. The history, structure, procedures and principles of peacekeeping operations of individual regional organizations are discussed. The aim of the bachelor thesis is to provide a relatively comprehensive and current insight into the issue of peace operations of the international community as an important tool for ensuring international peace and security.

Keywords

European union, international community, peacekeeping operations, NATO, OBSE, The United Nations.

OBSAH

ÚVOD	9
1 MÍROVÉ OPERACE ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ	11
1.1 Historie a vznik organizace spojených národů	11
1.2 Organizační struktura OSN.....	12
1.3 Mírové operace OSN	15
1.4 Rozdělení mírových operací	16
1.5 Principy Mírových operací OSN	19
1.6 Typologie mírových operací	21
1.7 Mírová mise v Jugoslávii (UNPROFOR).....	24
1.7.1 Pozadí mise	24
1.7.2 Nasazení mise	24
2 ÚLOHA ORGANIZACE SEVEROATLANTICKÉ SMLOUVY	27
2.1 Historie a vznik NATO.....	27
2.2 Hlavní orgány NATO	28
2.3 Operace pod vedením NATO	30
2.3.1 MISE KFOR Kosovo.....	32
3 ORGANIZACE PRO BEZPEČNOST A SPOLURPÁCI V EVROPĚ	33
3.1 Agenda OBSE.....	33
3.2 Hlavní rozhodovací orgány OBSE	34
3.3 Polní mise OBSE	35
3.4 Kosovský konflikt.....	36
4 ÚLOHA EVROPSKÉ UNIE	40
4.1 Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie	40
4.2 Bezpečnostní a obranná politika Evropské unie	41
4.3 Cíle a instituce v rámci EBOP	42
4.4 Mise EUFOR – ALTHEA	43
5 KLÍČOVÉ ASPEKTY NASAZOVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ OZBROJENÝCH SIL A SBORŮ ČESKÉ REPUBLIKY DO AKCÍ MEZINÁRODNÍHO SPOLEČENSTVÍ VE PROSPĚCH MÍRU	45

6	DISKUZE	48
	ZÁVĚR	51
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	53
	SEZNAM ZKRATEK	58

ÚVOD

Konec studené války znamenal prudké změny v mezinárodním prostředí což vedlo k nárůstu operací mezinárodního společenství ve prospěch míru, vedených zejména Organizací spojených národů (OSN) a dalších regionálních organizací. Nutno podotknout, že realizace a řízení těchto operací se nikdy neřídila žádnou stanovenou doktrínou. Ovšem konflikty v mezinárodních vztazích změnilы charakter a staly se mnohem komplikovanější. Mezinárodní společenství tak bylo nuceno reagovat a v polovině 50. let byl pro operace ve prospěch míru zaveden pojem tzv. peacekeeping. O významu a definici tohoto pojmu pojednává řada především zahraniční literatury, ovšem na jednotném výkladu se odborníci stále neshodly. Na počátku devadesátých let byly dle terminologie Organizace spojených národů ke konceptu peacekeepingu přidány další koncepty operací. Tyto operace jsou děleny na prevenci konfliktů, vytváření míru, budování míru a vynucování míru. Pro pojem peacekeeping neexistuje v českém jazyce přesný význam, nejčastěji se ale překládá jako operace na udržení míru nebo operace ve prospěch míru. Práce pojednává také o operacích regionálních organizací, jímž jsou Organizace severoatlantické smlouvy (NATO), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) a Evropská unie (EU). U těchto organizací je v práci užíváno obecného pojmu „mírové operace“ (MO). Každá z níže uvedených operací vedených pod záštitou jednotlivých organizací následuje společný cíl, kterým je mírové urovnání konfliktu a následné nastolení bezpečnosti a stability v daném regionu.

Cílem a přínosem předložené bakalářské práce je zpracování uceleného rejstříku aspektů mírových operací mezinárodního společenství s hlavním akcentem na operace ve prospěch míru Organizace spojených národů. Pozornost je rovněž věnována participaci příslušníků ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů v kontextu realizace mírových operací.

Práce je rozdělena na úvod, šest kapitol a závěr. Mírové operace OSN tvoří v současné době zásadní nástroj k prosazování míru a mezinárodní bezpečnosti. V první kapitole je přiblížena problematika mírových operací OSN. Nabízí stručnou charakteristiku misí a vysvětluje rozdíly mezi danými druhy misí. V rámci této kapitoly je rovněž věnována pozornost základním principům a pravidlům operací OSN včetně jejich právního zakotvení. V druhé až čtvrté kapitole jsou zachyceny vybrané operace Organizace Severoatlantické smlouvy, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a aktivity Evropské unie při participování na mírových operacích. Dále tyto kapitoly pojednávají o historii vzniku, organizační struktuře a klíčových

aspéktech při realizaci mírových operací těchto jednotlivých mezinárodních organizací. Pátá kapitola se věnuje právním aspektům nasazování příslušníků ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů České republiky do zahraničních mírových operací. V poslední kapitole práce je pozornost věnována i kritické analýze vybraných mírových operací, z pohledu autora, jelikož každá z operací je ojedinělá a něčím specifická.

Bakalářská práce analyzuje a popisuje mírové operace mezinárodního společenství, na základě komparace a studia domácí a zahraniční odborné literatury, včetně přiblížení nejednotné terminologie.

Zdroje informací, které s tímto tématem souvisejí jsou ve velké míře publikovány v zahraničí literatuře. České literatury zabývající se tímto tématem je podstatně méně ale stále můžeme nalézt některé relevantní zdroje. Z českých autorů je potřeba zmínit Oldřicha Bureše a jeho publikaci *„Operace na udržení míru OSN“*, dále také Šárku Waisovou a její *„Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích“*. Autor práce čerpal také ve velké míře z oficiálního dokumentu OSN *„Agenda pro mír“*, napsaného bývalým generálním tajemníkem OSN Boutrousem Boutros-Ghalim, který se dá považovat za klíčový dokument pro mírové operace. Další informace jsou čerpány primárně z oficiálních dokumentů OSN a dalších mezinárodních organizací.

1 MÍROVÉ OPERACE ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ

V první kapitole této práce jsou rozebrány mírové operace Organizace spojených národů. V rámci jednotlivých podkapitol je postupně pojednáno o historii a vzniku organizace, organizační struktuře, dále pak o rozdělení, principech a typologii mírových operací OSN, v poslední podkapitole je přiblížena mírová mise v Jugoslávii.

1.1 HISTORIE A VZNIK ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ

Samotný vznik OSN proběhl v období po druhé světové válce, jen několik let po zániku Společnosti národů. Ta byla založena v roce 1920 po první světové válce a jejím úkolem bylo zabránit tomu, aby se podobná situace opakovala. Konec organizace byl způsoben její neschopností další válce zabránit. I přes to ale posloužila jako předloha pro pozdější strukturu a ideologii OSN a představila ideu kolektivní bezpečnosti, kterou od ní OSN převzala.¹

OSN sídlí v New Yorku a má 193 členů. Organizace byla založena 24. října 1945 na základě přijetí základajícího dokumentu „Charta Organizace spojených národů“ na Konferenci spojených národů o mezinárodní organizaci v San Franciscu (USA). Chartu zde podepsalo 50 států (Polsko se jako 51. člen přidalo až později). Tato nově vznikající organizace měla zajistit nenásilné řešení konfliktů mezi členskými státy a zajištění politické i ekonomické stability v mezinárodním prostředí.²

---

¹ MACQUEEN, N. *The United Nations since 1945: peacekeeping and the Cold War*. London: Longman, s. 49. 1999. ISBN 05-823-5673-3.

² WAISOVÁ Š. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s.140. ISBN 978-80-7380-339-1.

1.2 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA OSN

V současné době tvoří Organizaci spojených národů velká řada orgánů, výborů a specializovaných organizací, zabývajících se konkrétními úkoly. Hlavními orgány OSN jsou Valné shromáždění, Rada bezpečnosti (RB), Sekretariát OSN, Ekonomická a sociální rada (ECOSOC), Poručenská rada a Mezinárodní soudní dvůr. Dále také specializované agentury jako Mezinárodní organizace práce, Světová zdravotnická organizace, skupina Světové banky, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) a další programy a fondy.³

Valné shromáždění je nejvyšší reprezentativní a poradní orgán OSN. V jeho čele stojí předseda, který se volí na jeden rok. Jsou zde zastoupeny všechny členské státy organizace. V současné době má Valné shromáždění 193 členů. Každý stát bez rozdílu na velikost, počet obyvatel či ekonomickou nebo vojenskou sílu má jeden hlas. Rozhoduje se zde o důležitých otázkách a tématech, s výjimkou těch, o kterých projednává Rada bezpečnosti. Mimo jiné rozhoduje Valné shromáždění i o financování mírových operací OSN. Jeho úkolem je primárně spravedlivě, na základě ekonomické síly daného státu a dalších ukazatelů rozhodnout o velikosti finančního břímě, které je přidělené jednotlivým státům, při každé zahájené operaci.⁴ Pro tyto případy má Valné shromáždění k dispozici Administrativní a rozpočtový výbor a také Zvláštní výbor pro mírové operace, které umožňují na mírové operace dohlížet.

Rada bezpečnosti Organizace spojených národů se v současné době skládá z 15 členů, z toho je pět členů stálých (Čína, Rusko, USA, Francie a Velká Británie) a zbývajících deset nestálých členů, které volí Valné shromáždění na období dvou let. Jedním z hlavních úkolů OSN je dle zakládajícího dokumentu Charty OSN, udržení mezinárodního míru a bezpečnosti mezi národy po celém světě. Jedná se o spektrum operací, které jsou bezesporu nejvíce používaným prostředkem k předcházení vzniku konfliktů a případně dalším řešením těchto konfliktů. Tento cíl je obsažen v kapitole I, článek 1 Charty OSN, kde je uvedeno že: *„Cíle Organizace spojených národů jsou tyto: udržovat mezinárodní mír a bezpečnost a za tím účelem konat účinná kolektivní opatření, aby se předešlo a odstranilo ohrožení míru a byly potlačeny útočné činy nebo jiná porušení míru a aby pokojnými prostředky a ve shodě se zásadami spravedlnosti*

---

³ WAISOVÁ Š. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s.142. ISBN 978-80-7380-339-1.

⁴ Šest základních orgánů OSN – OSN Česká republika. OSN Česká republika. [online]. [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/osn/organizacni-struktura/6-zakladnich-organu-osn/>

a mezinárodního práva bylo dosaženo úpravy nebo řešení těch mezinárodních sporů nebo situací, které by mohly vést k porušení míru;

Rozvíjet mezi národy přátelské vztahy, založené na úctě k zásadě rovnoprávnosti a sebeurčení národů, a činit jiná vhodná opatření k posílení světového míru;

Uskutečňovat mezinárodní součinnost řešením mezinárodních problémů rázu hospodářského, sociálního, kulturního nebo humanitního a podporováním a posilováním úcty k lidským právům a základním svobodám pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka nebo náboženství; Být střediskem, které by uvádělo v soulad úsilí národů o dosažení těchto společných cílů.“⁵

Tento úkol má na starost právě Rada bezpečnosti OSN, jejíž pravomoci jsou vymezeny ve výše uvedené Chartě OSN. „Aby byla zajištěna rychlá a účinná akce Organizace spojených národů, svěřují její členové Radě bezpečnosti základní odpovědnost za udržování mezinárodního míru a bezpečnosti a jsou zajedno v tom, že Rada bezpečnosti, vykonávajíc své úkoly, jež vyplývají z této odpovědnosti, jedná jejich jménem.“⁶

Pokud se kdekoliv ve světě objeví porušení či ohrožení míru, RB OSN rezolucí rozhodne, jaká opatření budou provedena, a to dle článku 41 a 42 Charty OSN, aby byl udržen nebo obnoven mezinárodní mír a bezpečnost⁷.

Nejdříve doporučí aktérům sporu pokusit se vyřešit spor mírovou cestou. Pokud vyřešení sporu mírovou cestou není možné, má RB k dispozici širokou škálu možností, jako tento spor ukončit. Jedná se zejména o omezení či přerušování hospodářských styků, finanční sankce, zbrojní či komunikační embarga, diplomatický nátlak a v neposlední řadě vyslání vojenských jednotek do oblasti sporu. Pokud Rada bezpečnosti rozhodne o zahájení mírové operace, má na starost určit mandát a velikost dané operace. Dále Rada průběžně monitoruje mírové operace OSN a může hlasovat o změně, prodloužení či zrušení mandátu mise⁸. Cílem těchto opatření je snížit napětí mezi aktéry sporu a nastolit podmínky, které by vedly k sjednání příměří a ukončení násilí.

Sekretariát OSN tvoří generální tajemník a jemu podřízený správní aparát. Je odpovědný za koordinaci a řízení rozhodnutí jednotlivých orgánů OSN, za řízení a správu mírových operací, urovnávání mezinárodních sporů, mapování ekonomických a sociálních trendů apod. Generální

---

⁵ Článek 1, kapitola I Charty OSN

⁶ Článek 24, bod č.1 Charty OSN

⁷ Článek 39 Charty OSN

⁸ Role of the security council. *United Nations Peacekeeping*. [online]. [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: <https://peacekeeping.un.org/en/role-of-security-council>

tajemník OSN je nejvýše postavený správní úředník, který se podílí na veškeré činnosti všech hlavních orgánů OSN, vyjma činnosti Mezinárodního soudního dvora. Jakožto nestranná a bezúhonná osoba s všeobecnou mimořádnou důvěrou může vystupovat v mezinárodních sporech jako zprostředkovatel, podávat zprávy a návrhy Radě bezpečnosti ohledně otázek týkající se ohrožení světového míru a bezpečnosti, dále každý rok podává zprávu o práci OSN, určuje linii aktivit OSN a předsedá Správnímu výboru pro koordinaci a koordinuje spolupráci a řízení témat OSN.⁹ V současné době vykonává funkci generálního tajemníka António Guterres z Portugalska, který je devátým obsazeným na tomto postu a to od 1. ledna 2017, kdy se úřadu ujal.¹⁰

Ekonomická a sociální rada je hlavním orgánem pro koordinaci, politický dialog a doporučení k ekonomickým, sociálním a environmentálním otázkám, jakož i realizaci mezinárodně dohodnutých rozvojových cílů. Slouží jako centrální mechanismus pro činnost systému OSN a jeho specializovaných agentur v ekonomické, sociální a environmentální oblasti, dohlíží na pomocné a expertní orgány. Má 54 členů, volených valnou hromadou na tříletá období. Je to ústřední platforma Organizace spojených národů pro úvahy, debaty a inovativní myšlení o udržitelném rozvoji.¹¹

Poručenská rada byla zřízena v roce 1945 Chartou OSN podle kapitoly XIII, aby zajišťovala mezinárodní dohled nad 11 svěřeneckými územími, která byla umístěna pod správu sedmi členských států, a zajistila, aby byly podniknuty adekvátní kroky k přípravě území pro vlastní vládu a nezávislost. Do roku 1994 všechna svěřenecká území dosáhla samosprávy nebo nezávislosti. Poručenská rada pozastavila činnost dne 1. listopadu 1994. Usnesením přijatým dne 25. května 1994 Rada pozměnila svůj jednací řád tak, aby upustila od povinnosti scházet se každoročně a souhlasila s tím, že se bude scházet podle potřeby.¹²

Mezinárodní soudní dvůr je hlavním soudním orgánem Organizace spojených národů. Jeho sídlo je v Paláci míru v Haagu (Nizozemsko). Je to jediný ze šesti hlavních orgánů OSN, který se nenachází v New Yorku (Spojené státy americké). Úlohou soudu je urovnávat v souladu s mezinárodním právem právní spory, které mu předloží státy, a vydávat poradní stanoviska

---

⁹ WAISOVÁ Š. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s.147-148. ISBN 978-80-7380-339-1.

¹⁰ The role of the Secretary. General. United Nations Secretary-General. Welcome to the United Nations [online]. [cit. 2022-03-28] Dostupné z: <https://www.un.org/sg/en/content/the-role-of-the-secretary-general>.

¹¹ Main Bodies. United Nations. Welcome to the United Nations [online]. [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/main-bodies>.

¹² Tamtéž.

k právním otázkám, které mu předkládají pověřené orgány a specializované agentury OSN. Mezinárodní soudní dvůr funguje v souladu se svým Statutem.¹³

1.3 MÍROVÉ OPERACE OSN

V současné době vzniká mnoho celosvětových ale i regionálních konfliktů. Řada z nich není prakticky koncepčně řečena, jedná se převážně o konflikty na základě etniky či náboženství. Ze strategického pohledu je nutné tyto konfliktní situace řešit, případně jim včas a efektivně předcházet. K těmto účelům lze využít diplomatické prostředky, které ovšem v současné době často selhávají. V konfliktní nebo postkonfliktní situaci je vhodné použít nástroje, které jsou přímo určené pro řešení situací tohoto charakteru. Na úrovni OSN jsou tyto nástroje nazývány jako mírové operace.

V případě vypuknutí konfliktu či jeho eskalace, kdy již nelze vyřešit konflikt diplomatickou cestou, může OSN využít vojenských nástrojů v podobě zahájení mírových operací. Mírové operace OSN se dělí na hlavní kategorie dle intenzity konfliktu, volby prostředků k jeho řešení a stanovení cílů operace. Konkrétně se člení na: preventivní (conflict prevention), nastolující mír (peacemaking), udržující či zachovávající mír (peacekeeping), vynucující mír (peace-enforcement) a komplexnější, převážně civilní operace k budování míru (peacebuilding). Hlavní cíl mírových operací OSN udržení mezinárodního míru, a to v souladu s principy humanitárního práva. Další důležitou podmínkou je, že operace musejí být prováděny legitimně, v souladu s normami mezinárodního práva.¹⁴ OSN nemá žádnou stálou vojenskou sílu ani civilní složky, jednotky, které v mírových operacích působí jsou poskytovány z členských států, zároveň tak i vojenská technika a logistika¹⁵. Příslušníci mírových sil OSN nosí přilbu či baret modré barvy a zároveň znak vlastní země.¹⁶ Vyslání vojáci zůstávají stále příslušníky své armády, po dobu působení v mírové misi se ovšem stávají mezinárodním personálem pod vedením OSN.

V průběhu času, jak se mírové operace formovaly a měnily na komplexní a dynamické akce pro zajišťování míru, přistoupila OSN v některých případech ke kombinování mandátů podle

---

¹³ Tamtéž

¹⁴ THAKUR, R. *The United Nations, peace and security*. Cambridge: University press, 2006. s. 48-51. ISBN 9780521855174.

¹⁵ BELLAMY, J. A. - Williams P. - Griffin S. *Understanding Peacekeeping*. Cambridge: Polity Press: 2004. s. 59. ISBN 978-0745630588.

¹⁶ BALABÁN, M. a L. STEJSKAL. *Kapitoly o bezpečnosti*. 2. změn. a dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010.s. 356-357. ISBN 978-80-246-1863-0.

kapitoly VI a VII Charty OSN. Mírové jednotky měli následně donucovací pravomoc podle kapitoly VII Charty OSN, v případech, kdy si to situace konfliktu vyžadovala. OSN má možnost při řešení mezinárodních konfliktních situací nebo ozbrojených konfliktů využít tzv. donucovací opatření. Tato opatření jsou využívána v případech, kdy běžné diplomatické prostředky nejsou účinné. Aktivují se v oblastech, na které jsou uvalené hospodářské a politické sankce. Hlavním účelem sankcí je donucení dotčených subjektů jednat v souladu s rozhodnutím RB OSN.

1.4 ROZDĚLENÍ MÍROVÝCH OPERACÍ

Jak již bylo výše zmíněno, jedním ze základních cílů OSN je tedy udržování míru a přátelských vztahů v mezinárodním prostředí. OSN ke splnění těchto cílů využívá celou škálu prostředků (mírových operací), které se od sebe mohou diametrálně lišit. Bývalý generální tajemník OSN Boutros-Ghali ve své knize „Agenda for peace“ tyto prostředky dělí na preventivní diplomacii, nastolení nebo vytváření míru, udržení míru a budování míru. Jak se mírové operace vyvíjely, bylo do agendy dále začleněno také prosazování míru, které je na stejné úrovni jako vytváření míru a je jeho alternativou. Boutros-Ghali popisuje mírové operace OSN jako preventivní diplomacii, snažící se předcházet konfliktům mezi jednotlivými státy, případně zabránit jejich dalšímu stupňování a rozšiřování. Peacemaking je nutný k ukončení konfliktů a peacekeeping k udržení nastoleného míru. V případě, že jsou tyto mírové aktivity úspěšné, vytvářejí prostředí pro následné implementování postkonfliktního peacebuildingu, který má za úkol zabránit obnovení konfliktu.

Peacemaking (vytváření míru)

Vytváření míru obecně zahrnuje opatření k řešení probíhajících konfliktů. Jedná se obvykle o diplomatickou akci s cílem přivést nepřátelské strany k jednání a dohodě. Tyto akce mají různý charakter, liší se dle konkrétního případu. Pro všechny je ovšem typické, že jsou implementovány dle kapitoly VI Charty OSN. Kapitola VI explicitně o peacemakingu nepojednává, z jejího názvu „Pokojné řešení sporů“ ale vyplývá, že se jedná o snahu vyřešit konflikt nenásilnými prostředky. Jednání probíhá zejména na úrovni diplomatické. Ať už jsou to jednotlivé vlády, skupiny států, regionální organizace anebo právě OSN. Proces vyjednávání míru mezi znepřátelenými stranami je často zdlouhavý a velmi komplikovaný, proto je v rámci

peacemakingu využívána třetí strana. Z tohoto důvodu bývají využívány služby Generálního tajemníka OSN, velvyslanců, vlád, skupiny států, regionálních organizací, nevládních organizací či významných osobností světového dění kteří vykonávají tzv. „dobrou službu“ ve snaze usnadnit řešení konfliktu.¹⁷ Dalšími možnými nástroji peacekeepingu, v souladu s určitým mandátem mohou být: pozorovatelská činnost, podpora logistiky a asistence při poskytování humanitární pomoci, vyšetřování původu vzniku konfliktů, arbitráž či podpora jiné organizace anebo mediátora.¹⁸

Peacekeeping (udržení míru)

Pro peacekeeping se nejvíce ujalo označení tzv. „tradiční peacekeeping“, vycházející z operací během studené války. Neexistuje žádná oficiální definice tohoto pojmu. OSN definuje peacekeeping jako smíšenou politicko-vojenskou aktivitu, která má za cíl urovnat konflikt a při níž je přítomna OSN, a to v případě souhlasu všech zúčastněných stran konfliktu. Cílem OSN je implementovat opatření, které mají za cíl urovnání konfliktů a jejich řešení a ochrana distribuce humanitární pomoci.¹⁹ Boutrous-Ghali popisuje peacekeeping jako rozmístění jednotek OSN v oblastech konfliktu za splnění podmínky souhlasu všech zúčastněných stran, zahrnující zpravidla příslušníky vojenských nebo policejních sil OSN a často i civilní pracovníky. Ve své knize „*An Agenda for Peace*“ hovoří o peacekeepingu jako o jednom ze čtyř nástrojů prevence konfliktů. Dalšími jsou peacemaking, peacebuildg a preventivní diplomacie.²⁰ Jsou také zavedeny základní tradiční principy peacekeepingu, které se vyvinuly v posledních desetiletích. Tyto principy jsou: nestrannost, použití síly pouze v sebeobraně a souhlas stran s rozmístěním mírových jednotek. Blíže o těchto základních principech pojednává následující podkapitola. Peacekeepingové operace lze dělit na operace OSN, regionální a nezávislé ad hoc mise.

Právní podklad na realizování těchto operací vychází z kapitol VI a VII Charty OSN. Obě tyto kapitoly pojednávají o řešení konfliktů. Při postupu dle Kapitoly VI je snaha vyřešit konflikt nenásilnou cestou neboli mírovým řešením sporů. Naopak Kapitola VII přistupuje ke sporu

---

¹⁷ United Nations Peacekeeping Operations. *Principles and Guidelines*. [online]. [cit.2022-02-01]. Dostupné z: https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/capstone_eng_0.pdf.

¹⁸ WAISOVÁ, Š. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Praha: Portál s.r.o., 2005. s.150-154. ISBN 80-7178-390-0.

¹⁹ United Nations Peacekeeping Operations. *Principles and Guidelines*. [online]. [cit.2022-02-01]. Dostupné z: https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/capstone_eng_0.pdf.

²⁰ BOUTROUS – GHALI, Boutrous, *An Agenda for Peace Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping*. [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://digitallibrary.un.org/record/145749>.

radikálněji a v případě porušení míru umožňuje vojenskou intervenci. Můžeme se i setkat s označením peacekeepingu jako Kapitola VI 1/2, jelikož jeho metody se nacházejí na pomezí mírového urovnávání sporů a použití donucovacích prostředků. To v podstatě znamená, že se jedná o jakýsi mezistupeň mezi akcemi při ohrožení míru definovanými v kapitole VII Charty OSN a akcemi k pokojnému řešení sporů definovanými v kapitole VI téhož dokumentu.²¹

Peacebuilding (budování míru)

Peacebuilding je pojem, který se nejčastěji definuje jako „aktivity vedeny k upevnění míru a zabránění opětovného vypuknutí konfliktu.“²² Jeho cílem je tedy vytvoření důležitých základů pro udržitelný mír a rozvoj a snaha zabránit znovuvypuknutí konfliktu.²³ Pod pojem peacebuilding se řadí například obnova a budování místních vládních institucí, upevňování vlády práva, odzbrojení a demobilizace armád atd.²⁴ Mírové mise zřizovány dle tradičního peacekeepingu se od peacebuildingu liší tím, že zatímco mise dle peacekeepingu operují přímo v době trvání konfliktu a mají snahu udržet příměří nebo ochránit civilní obyvatelstvo, operace v rámci peacebuildingu mají za úkol budování míru před vypuknutím konfliktu anebo následně po jeho skončení. V průběhu mise se však může stát, že se mandát a složení jednotek znění, čímž může peacekeeping mise přejít v peacebuilding a naopak.

Peace-enforcement (vynucování míru)

Operace na vynucování míru zahrnují různá donucovací opatření, včetně použití vojenské síly. Charta OSN umožňuje použít vojenskou sílu pouze v případě sebeobrany nebo při ohrožení či porušení mezinárodního míru. Jedná se o tzv. opatření s použitím síly. V tomto případě hraje hlavní roli RB OSN, která rozhoduje o potenciální existenci hrozby pro ohrožení či porušení míru nebo útočného činu. Zároveň rozhoduje, jaká opatření budou aktivována. V případě, že přijatá opatření nejsou účinná nebo je některá ze stran konfliktu odmítne a dále ohrožuje mezinárodní bezpečnost, RB přistoupí k aktivaci peace-enforcementu, neboli vynucení míru. Dle Charty OSN má RB právo využít ozbrojené donucení ale pouze za předpokladu, že mírnější opatření by byla zcela zřejmě neúčinná. Toto donucení je jistě jedním z nejefektivnějších

---

²¹ BUREŠ, O. Operace na udržení míru OSN. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1810-0.

²² BOUTROUS – GHALI, Boutrous, *An Agenda for Peace Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping*. [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://digitallibrary.un.org/record/145749>.

²³ United Nations Peacekeeping Operations. *Principles and Guidelines*. [online]. [cit.2022-02-02]. Dostupné z: https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/capstone_eng_0.pdf.

²⁴ BOUTROUS – GHALI, Boutrous, *An Agenda for Peace Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping* [online]. [cit. 2022-02-02]. Dostupné z: <https://digitallibrary.un.org/record/145749>.

mechanismů, které lze k zastavení násilného konfliktu využít, ovšem politická situace jeho vyslání umožňuje pouze výjimečně.

Conflict prevention (prevence konfliktů)

Operace zaměřené na předcházení konfliktů mají za cíl předejít tomu, aby se napětí a spory uvnitř daných států nebo mezi státy stupňovaly až do násilného konfliktu. K tomu využívají řadu strukturálních nebo diplomatických opatření. Úkolem je shromažďovat a vyhodnocovat informace, indikující negativní jevy, které by mohly narušit mír a bezpečnost v daných lokalitách. Aktivita v oblasti předcházení konfliktů zahrnují například preventivní opatření nebo opatření směřující k budování důvěry.²⁵

1.5 PRINCIPY MÍROVÝCH OPERACÍ OSN

Principy mírových operací nebyly nikdy OSN stanoveny. Poprvé byly zformulovány až v roce 1956 v souvislosti s první mírovou operací UNEF I na Sinajském poloostrově někdejším generálním tajemníkem OSN Dagem Hammarskjöldem a prezidentem Valného shromáždění OSN Lesterem Pearsonem. Mezi pět základních principů mírových operací patří:

- 1) princip nestrannosti
- 2) princip souhlasu stran konfliktu s rozmístěním mírových jednotek,
- 3) princip nepoužití síly kromě případu sebeobrany a obrany mandátu
- 4) princip dobrovolných příspěvků sil do kontingentu od malých, většinou neutrálních zemí
- 5) princip kontroly operací ze strany generálního tajemníka OSN²⁶

Níže budou rozebrány první tři nejzásadnější principy při vysílání a fungování mírových operací.

---

²⁵ United Nations Peacekeeping Operations. *Principles and Guidelines*. [online]. [cit.2022-02-04]. Dostupné z: https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/capstone_eng_0.pdf.

²⁶ URBANOVSKÁ, J. Vliv bezpečnostního a politického prostředí na podobu mírových operací OSN a jejich principů. In Smolík, J., Šmíd, T. a kol. *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, Muni Press, 2010. s.183-200 ISBN 978-80-210-5288-8.

Princip nestrannosti

Prvním ze tří principů je princip nestrannosti. Znamená to, že mírové operace OSN musí být realizovány bez přízně nebo předsudků k jakékoli ze zúčastněných stran. Nestrannost je zásadní k získání souhlasu stran konfliktu s nasazením mírových jednotek a udržení důvěryhodnosti mírové operace. Mírové síly i přes nestrannost ovšem nesmí přehlížet akce zúčastněných stran, které porušují závazky mírového procesu nebo mezinárodní normy a procesy. Podstatným pro zachování tohoto principu je jasná transparentní jednání mírových jednotek a schopnost otevřeně a účinně komunikovat tak, aby žádná ze stran neměla pocit nestrannosti.

Princip souhlasu stran konfliktu s nasazením mírových jednotek

Dalším, druhým principem je souhlas stran konfliktu s rozmístěním mírových jednotek na území zúčastněných států. Bez tohoto souhlasu nelze tyto operace uskutečnit. K tomuto souhlasu dochází na národní politické úrovni. Skutečnost, že hlavní strany daly souhlas k nasazení operací nutně neznámá, že s tímto souhlasem budou souhlasit i místní komunity. To vyžaduje, aby všichni členové mírových sil důkladně rozuměli historii a převládajícím zvykům a kultuře v oblasti mise, aby tak mohli navodit lepší podmínky pro vykonávání svého mandátu. Při provádění mandátu proto musí být nepřetržitě pracováno na tom, aby nebyl ztracen souhlas některé ze zúčastněných stran konfliktu a zároveň zajistit, aby proces k zajištění míru postupoval kupředu. Pokud by byl během operace ztracen souhlas některé ze stran, hrozí, že se mírové síly stanou jedním z účastníků konfliktu a bude tak ohrožen cíl operace, tedy udržení míru. Může tak nastat například po nátlaku jiného státu, či když některá strana není plně oddána mírovému procesu a následně může usilovat o omezení kompetencí mírových sil.

Princip nepoužití síly s výjimkou sebeobrany a obrany mandátu

Zásada nepoužívání síly s výjimkou sebeobrany sahá až do prvního nasazení ozbrojených mírových sil OSN v roce 1956. V prostředí, kde síly operují, často působí různé milice a zločinecké gangy, které se mohou pokoušet překazit či omezit proces mírové operace anebo představují hrozbu pro civilní obyvatelstvo. Právě kvůli takovýmto situacím Rada bezpečnosti udělila mírovým operacím oprávnění k „použití všech nezbytných prostředků“ k odrazení od násilných pokusů narušit mírovým jednotkám plnění jejich povinností pod mandátem, chránit civilní obyvatelstvo před fyzickými útoky anebo k pomoci vnitrostátním orgánům, aby bylo

dozřováno právo v dané lokalitě. Právě díky této pravomoci se může vytvořit bezpečnější a stabilnější prostředí k budování míru v zemích, kde mírové jednotky OSN působí.²⁷

1.6 TYPOLOGIE MÍROVÝCH OPERACÍ

Po konci studené války se ve velké míře měnilo a vyvíjelo mezinárodní politické prostředí a současně s ním, se také měnily a vyvíjely mírové operace OSN. V mírových operacích OSN jsou rozlišovány tři vývojové etapy. Asi nejznámější je dělení na tzv. generace, od autora Michaela Doyle²⁸ z nichž každá má jiné úkoly, jiné vybavení, jiný cíl a využívá také odlišné principy.

Mírové operace první generace (tradiční peacekeeping)

Za počátek misí první generace se považuje období po skončení druhé světové války. Byla to doba velkých změn, dekolonizací, vzniku nových států, určování nových hranic a tím napjatých diplomatických vztahů mezi jednotlivými státy. Změny, které se odehrávaly v tomto období v mezinárodním prostředí se promítaly i do charakteru mírových operací a tím se také měnily a rozvíjely základní principy podle kterých byly tyto operace zakládány a vedeny. V případě peacekeepingu první generace tzv. tradičního peacekeepingu, se jedná o mírové operace vedené na základě kapitoly VI Charty OSN.

Působnost těchto operací je vymezena především na pozorování a monitorování situace, omezení eskalace konfliktu, případně destruktivního charakteru konfliktu²⁹. Zásadní pro vznik těchto operací je souhlas stran konfliktu, princip nestrannosti a nepoužití síly. Použití zbraní je přípustné pouze v případě přímého ohrožení mírových jednotek nasazených v operaci. Oddělení pro mírové operace OSN (DPKO) rozlišuje operace na mise pozorovatelské a mise peacekeepingové, dle toho, jaký personál se misí účastní.

První ozbrojenou mírovou operací OSN této generace, která definovala základní principy pro další nadcházející operace první generace, se považuje pozorovatelská mise UNEF I, která

---

²⁷ United Nations Peacekeeping Operations. *Principles and Guidelines*. [online]. [cit.2022-02-04]. Dostupné z: https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/capstone_eng_0.pdf.

²⁸ DOYLE, W. M., SAMBANIS, N. The UN record on peacekeeping operations. *International Journal*, 2007, roč. LXII, č. 3, s. 495-518.

²⁹ WAISOVÁ, Š. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Praha: Portál s.r.o., 2005. s.167. ISBN 80-7178-390-0.

měla za úkol dohlédnout na dodržování mírových dohod mezi zneprátelenými státy na Sinajském poloostrově v době tzv. Suezské krize v roce 1956.³⁰

Mírové operace druhé generace (rozšířený/multidimenzionální peacekeeping)

Po konci studené války nastal velký nárůst počtu mírových operací OSN, díky tomu, že RB OSN přestala být omezována právem veta jejích stálých členů, kteří si tímto způsobem vyřizovali vzájemné spory. Konec studené války zároveň přinesl do mezinárodního prostředí nestabilitu vztahů mezi jednotlivými státy. Snížil se sice počet mezistátních konfliktů, které ovšem nahradily konflikty vnitrostátní. Narostl počet civilních válek a náboženských a etnických konfliktů. Na tuto situaci musel zareagovat i OSN a koncept první generace MO byl přepracován a inovován. Jak je zmíněno výše, tradiční peacekeeping se řídí zejména kapitolou VI Charty OSN a zaměřuje se spíše na pozorování situace, monitorování příměří a pokojné řešení sporů. Mírové neboli multidimenzionální operace druhé generace se tak od tradičních mírových operací generace první zásadně odlišují.³¹ Lze je stručně charakterizovat jako operace, které zajišťují množství vojenských, humanitárních ale také politických úkolů. Druhgenerační mírové operace jsou komplexnější umožňují zabývat se základními příčinami konfliktů, uspokojování základních potřeb stran, které se účastní konfliktu, změnami ve vnímání nepřítele či provedením nutných institucionálních změn. Dalším důležitým úkolem je zajišťování nejen vojenské ale i humanitní pomoci. Oproti generaci první využívá druhá generace civilní personál a odborníky z různých oblastí.³² Stejně jako předchozí generace se řídí a dodržují principy nestrannosti při řešení konfliktu a získáním souhlasu pro rozmístění jednotek od všech zúčastněných stran, i když v určitých případech není tento souhlas podmínkou. Vojáci nasazení v operacích druhé generace jsou oprávněni použití síly i v jiných případech, než je sebeobrana, může se tak díť například pro vynucení podmínek které stanovuje mandát dané operace. Toto mělo za následek nárůst úkolů pro příslušníky nasazených v těchto operacích, zejména pak v oblastech nevojenského charakteru, což vedlo k založení Oddělení pro mírové operace OSN v roce 1992, které bylo odpovědné za přípravu, plánování a vedení mírových operací. Zároveň bylo začleňováno více zejména civilních pracovníků a navýšení rozpočtů. Tato koncepce byla sice oproti první generaci nesrovnatelně lepší,

---

³⁰ BUREŠ, O. Operace na udržení míru OSN. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. s. 28-29. ISBN 978-80-244-1810-0.

³¹ WAISOVÁ, Š. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Praha: Portál s.r.o., 2005. s. 140. ISBN 80-7178-390-0.

³² BUREŠ, O. Mírové operace OSN v postbipolárním světě – méně znamená více. Mezinárodní vztahy, č. 3, 2003, str. 28-29.

avšak brzy se ukázalo, že není schopna plnit všechny své úkoly, jelikož očekávání byla příliš vysoká a zdroje poskytnuté na jednotlivé mise absolutně nedostatečné. Nejznámější selhání je případ selhání MO ve Rwandě roku 1944, kde jednotky OSN musely nečinně přihlížet masakru milionu Tutsiů. Proto byla zavedena koncepce MO třetí generace.³³ Mezi další MO OSN druhé generace se řadí např. operace UNTAG v Namibii či UNTAC v Kambodži³⁴

Mírové operace třetí generace (operace na vynucení míru/expandující peacekeeping)

Mírové operace třetí generace jsou založeny na myšlence strukturální prevence a poválečné rekonstrukce oblasti, zároveň však i nutnosti, účinného naplňování stanoveného mandátu mise i přes komplikované podmínky vnitrostátních konfliktů. Probíhá zde snaha omezit ztráty jak ve vlastních řadách, tak i v řadách civilního obyvatelstva a snaha o stabilizaci společnosti a států postižených konfliktem. Mise třetí generace jsou mise velkého rozsahu.³⁵ Jsou nasazeny tam, kde se konfliktů neúčastní státy mezi sebou ale skupiny uvnitř státu a většinou probíhají v místech, kde stát neovládá své území. Převážně jsou rozmístovány na území jednoho státu a zaměřují se na konflikty dlouhodobého charakteru s nízkou intenzitou. Jejich úkolem je nastolit mír, ne ho jen udržet. V krajních případech jsou proto nasazené jednotky oprávněny použít vojenskou sílu. Mírových operace třetí generace jsou zřízené na základě kapitoly VII Charty OSN, s tím rozdílem, že není potřeba souhlas jednotlivých stran s rozmístěním jednotek, stačí souhlas centrální vlády. V těchto operacích působí jak vojenský, tak civilní personál a další mezivládní organizace. Úkolem je předcházení násilnostem na civilním obyvatelstvu, pomoc s hospodářskou obnovou státu a zajišťování dobrých podmínek pro obnovu země. Další podstatnou změnou je to, že se část misí přesunula z mandátu OSN pod mandát jednotlivých regionálních uskupení. Jedná se zejména o Severoatlantickou alianci, Evropskou unii či Africkou unii (AU). Tyto mají často lepší politickou podporu k prosazení potřebných požadavků.³⁶

---

³³ DRAGON, J. 2009. Valné shromáždění (GA) – Mírové mise OSN. *Asociace pro mezinárodní Otázky* [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-M%C3%ADrov%C3%A9-mise-OSN-GA1.pdf>.

³⁴ WAISOVÁ, Š. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál s.r.o., 2005. s. 167. ISBN 80-7178-390-0.

³⁵ Tamtéž s. 169.

³⁶ Dragoun, J. 2009. Valné shromáždění (GA) – *Mírové mise OSN. Asociace pro mezinárodní Otázky*. [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-M%C3%ADrov%C3%A9-mise-OSN-GA1.pdf>.

1.7 MÍROVÁ MISE V JUGOSLÁVII (UNPROFOR)

1.7.1 POZADÍ MISE

V důsledku úpadku Sovětského svazu přišla Jugoslávie o oporu a byla nucena čelit ekonomickým a politickým problémům v zemi, které se více a více prohlubovaly. V červnu roku 1993 se Chorvatsko a Slovinsko prohlásili za nezávislé na Jugoslávii, v březnu 1992 následovala také Bosna a Hercegovina. V Jugoslávii propukly národnostní boje.

OSN se zapojila do aktivního dění v Jugoslávii v roce 1991 na základě přijetí rezoluce č. 713 Radou bezpečnosti. Tato rezoluce byla přijata 25. září a RB zde vyjádřila znepokojení nad boji v zemi a vyzvala všechny státy, aby okamžitě provedly embargo na všechny dodávky zbraní a vojenského materiálu do Jugoslávie. Ocenila také Evropské společenství, s podporou zúčastněných států Konference o bezpečnosti a spolupráce v Evropě a jejich snahu obnovit mír a dialog ve válkou zmítané zemi. RB také vyzvala generálního tajemníka Javieru de Cuéllara, aby pomohl při konzultaci s vládou Jugoslávie a dalšími, kteří se zasazovali o sjednání míru. Dále byl zvolen Cyrus Vance jako osobní vyslanec pro Jugoslávii, který měl společně s generálním tajemníkem udržovat kontakt se všemi stranami konfliktu a hledat řešení k zastavení této krize. Ukázalo se, že k vytvoření podmínek pro politická jednání o mírovém řešení bude nezbytné, aby OSN zřídila operaci na udržení míru.

1.7.2 NAsAZENÍ MISE

Po dlouhých jednáních dne 21. února 1992 RB rezolucí č.743 zřídila misi UNPROFOR s počátečním mandátem na 12 měsíců, kdy mělo dojít k vytvoření míru a bezpečnosti které byly nezbytné pro další jednání o vyřešení krize v Jugoslávii. Stalo se tak i přes skutečnost, že určité politické skupiny v Jugoslávii nesouhlasily se zahájením mírové operace. Stále se totiž jednalo o interní jugoslávskou problematiku, která nebyla předmětem mezinárodní bezpečnosti. Dne 7. dubna byla mise UNPROFOR aktivně zahájena.

Mandát operace byl původně zaměřen pouze na Chorvatsko, ale později byl rozšířen i na Makedonii a Bosnu a Hercegovinu. Cílem mise v Chorvatsku bylo zajistit, udržovat a chránit bezpečné demilitarizované oblasti tzv. UNPA (United Nations Protected Areas) a zajistit stažení Jugoslávské lidové armády ze země (JNA). Později byl mandát několikrát

rozšířen např. na monitoring tzv. růžových zón, oblastí kontrolovaných JNA a obývaných převážně Srby a zajištění kontroly nad důležitou přehradou Peruca.³⁷

Operaci UNPROFOR se povedlo vyjednat několik příměří ovšem v lednu 1993 chorvatská armáda zahájila útok na několik chráněných oblastí. Chorvatská vláda tuto akci zdůvodnila pomalým pokrokem v jednáních týkajících se tzv. růžových zón a různých hospodářských zařízení. Chorvaté podnikli řadu dalších útoků, což nezůstalo ze strany Srbů bez odpovědi a došlo tak k obnovení bojů. RB OSN zareagovala rezolucí č. 802, ve které požadovala okamžité zastavení vojenských činností chorvatské armády uvnitř nebo blízko UNPA a stažení ozbrojených sí z těchto oblastí, ukončení útoků na personál operace UNPROFOR a dodržování podmínek příměří všemi stranami.³⁸ Po několika jednáních obě strany tuto rezoluci podepsaly a došlo k přerušení bojů.

Následně byla mise UNPROFOR rozšířena do Bosny a Hercegoviny na základě rezoluce č. 758 z června 1992, která zajistila vyslání vojenských pozorovatelů, kteří měli dohlédnout na uložení těžkých zbraní. Dále byl mandát rozšířen rezolucí č. 770, která zařadila mezi hlavní cíle jednotek UNPROFOR v Bosně a Hercegovině poskytování humanitární pomoci v postižených oblastech. Po dalším vývoji přijala RB OSN rezoluci č. 781 RB ze dne 9 října 1992, kdy byly zakázány všechny vojenské lety s výjimkou letů jednotek OSN, včetně humanitární pomoci a jednotky OSN měly monitorovat vzdušný prostor Bosny a Hercegoviny. Vojenská pozorovatelé byli posláni také do oblasti Mostar, navzdory veškerému diplomatickému snažení se ale nepodařilo dojednat žádnou mírovou dohodu. Když se boje mezi Bosňany a bosenskými Chorvaty na straně jedné a bosenskými Srby na straně druhé prohloubil, byli pozorovatelé staženi zpět na bezpečná území v Chorvatsku.

V další fázi rozšíření mandátu přijala RB OSN, jednající dle kapitoly VII Charty OSN, rezolucí č. 819 z roku 1993. V ní požadovala, aby všechny strany vytvořily v okolí Srebrenice „bezpečnou oblast“ zbavenou jakýchkoli ozbrojených úkolů nebo nepřátelských aktů. Srbské jednotky se měly z této oblasti stáhnout. Dohodu o demilitarizaci Srebrenice na základě této rezoluce podepsaly všechny strany a UNPROFOR zajistil veškeré zbraně ve městě. Za další bezpečné oblasti byly následně deklarovány například Sarajevo, Tuzla, Zepa nebo Gorazde. Mandát UNPROFOR byl dle rezoluce č. 871 prodloužen do 31. března 1994. Situace se v Bosně a Hercegovině se ale zhoršovala. Docházelo k útokům na humanitární konvoje i personál pod

---

³⁷ United Nations 1996. *Former Yugoslavia*. [online]. [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: https://peacekeeping.un.org/mission/past/unprof_b.htm.

³⁸ Rezoluce š. 802 Rady Bezpečnosti OSN z roku 1993

mandátem OSN. Od ledna 1994 se chorvatská armáda zapojila do vojenských manévřů na území Bosny a Hercegoviny. Vzhledem k těmto závažným vojenským incidentům přijala RB OSN rezoluci č. 836, kde žádala o použití leteckých úderů za účelem odradit další útoky. NATO požadovalo stažení veškerých těžkých zbraní Srbů a jejich umístění pod kontrolu UNPROFOR. Po následujících jednáních Srbové nakonec přijali podmínky NATO a zbraně stáhli. OSN nakonec pomáhala k udržení a dohledu nad mírovými dohodami. UNPROFOR dohlížel nad dodržováním oddělených zón pro jednotlivé minority a jejich demilitarizaci.

Na hranicích Makedonie byly jednotky UNPROFOR vysazeny v prosinci 1992 formou „preventivního mandátu“ na základě žádosti prezidenta z důvodu obavy o rozšíření nepokojů na jeho území. UNPROFOR byl ukončen v březnu 1995, kdy se rozdělil na několik menších misí v rámci tzv. mezinárodní síly (IFOR), které byly pod velením NATO s mandátem OSN.

Během války v Jugoslávii bylo nasazených několik misí. UNPROFOR se řadí mezi peacekeepingové mise třetí generace. Síly UNPROFOR nikdy nedostaly mandát k použití síly, s výjimkou sebeobrany, ačkoli se OSN ocitla v situaci, kdy válčící strany páchaly zločiny proti lidskosti a její pozice neutrálního „pozorovatele“ již nebyla dostačující. OSN měla hned několik možností, jak zabránit válce v Jugoslávii, kdyby včas zareagovala na hrozící nebezpečí. Možností bylo zabránit rozpadu Jugoslávie anebo zajistit její nekonfliktní rozdělení. Po vypuknutí násilí pak byla poslední možností vojenská akce, která by toto násilí ukončila. Ani jednu možnost však OSN nevyužila a mise v Jugoslávii tak byla selháním, která zároveň poukázala na neschopnost čelit rozpadu členského státu OSN.³⁹

---

³⁹ United Nations 1996. *Former Yugoslavia*. [vid. 2020-03-29]. Dostupné z: https://peacekeeping.un.org/mission/past/unprof_b.htm.

2 ÚLOHA ORGANIZACE SEVEROATLANTICKÉ SMLOUVY

V rámci této kapitoly bakalářské práce je rozebrána úloha Organizace Severoatlantické smlouvy. NATO v současné době sdružuje 29 členských států a hraje výraznou roli ve vztahu k mírovým operacím, respektive k mírovému narovnání sporů. Proto je podstatné zařadit tuto problematiku do struktury této bakalářské práce. V jednotlivých podkapitolách je pojednáno o vzniku a historii organizace, jeho hlavní orgánech a aspektech nasazování mírových operací pod vedením NATO, včetně přiblížení operace KFOR v Kosovu.

2.1 HISTORIE A VZNIK NATO

Za dob studené války se NATO zaměřovalo výhradně na ochranu Evropy před potenciální hrozbou agrese ze strany Sovětského svazu (SSSR) a prevenci před útokem na USA. Po celé období studené války nebyly síly NATO zapojeny do jediného vojenského konfliktu, avšak po rozpadu SSSR a rozpuštění paktu Varšavské smlouvy se výrazně proměnil charakter globálního bezpečnostního prostředí a podstatně se změnila politická mapa Evropy. Organizace NATO, která byla založena v roce 1949 podpisem Washingtonské smlouvy sehrávala v tomto procesu jednu ze zásadních rolí. Jako nástroj pro garanci bezpečnosti, nezávislosti a svobody svých členů, udržovala v Evropě dlouhodobou rovnováhu a podporovala demokratické hodnoty a evropské demokratické instituce.⁴⁰

Organizace NATO tím vším vytvářela stabilitu, která byla předpokladem pro ukončení nepřátelských vztahů mezi tzv. východem a západem. Znamenalo to konec politické, vojenské a ideologické konfrontace mezi východem a západem, která byla typická pro období studené války. Tyto události zdůrazňovaly základní myšlenku NATO spočívající v zajišťování bezpečnosti členských států a zároveň usilování o naplnění svého strategického cíle dosáhnout spravedlivého a trvalého uspořádání Evropy. V tomto období bylo potřeba zahájit proces jednání a spolupráci a partnerství se státy střední a východní Evropy, státy, které získaly nezávislost po rozpadu Sovětského svazu, a i s dalšími zeměmi, které sdružovala Organizace

---

⁴⁰ *NATO Handbook*. Public Diplomacy Division NATO. Brussels, Belgium, 2006. s. 9. ISBN 92-845-0178-4.

pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, o které bude pojednáváno v kapitole 3. NATO se začalo soustředit na redukci materiálních prostředků vynakládaných na obranu a na vytyčení nových úkolů. Jedním z významných momentů v historii NATO byl bruselský summit v roce 1994 kde nejvyšší představitelé členských států a vlád NATO potvrdili závazek Aliance k adaptaci svých politických a vojenských struktur a podpořili svou myšlenku na udržení transatlantického partnerství a společné bezpečnosti. Mezi další stěžejní události tohoto summitu patřilo rozhodnutí o pozvání účastnických zemí KBSE (předchůdce OBSE), aby se společně se zeměmi NATO připojily k Partnerství pro mír, a zahájení nových kroků k prevenci šíření jaderných zbraní a dalších zbraní hromadného ničení. Tyto výše uvedené historické události postupně napomáhaly k rozšiřování NATO.⁴¹

Organizace NATO je založena na klíčovém principu uvedeném v článku 5. Severoatlantické smlouvy, kde se členské státy dohodly na vytváření kolektivní obrany a spolupráci členských států v oblasti bezpečnosti. Velkou výhodou je, že se stát při obraně nemusí spoléhat pouze na vlastní zdroje, ale má k dispozici případnou pomoc od dalších členských států NATO.⁴²

2.2 HLAVNÍ ORGÁNY NATO

Všechna rozhodnutí, jsou v rámci NATO přijímána v případě, že se shodnou všechny státy členských zemí. Veškerým rozhodnutím předchází aktivní politické jednání jednotlivých států, které probíhají na nejrůznějších úrovních, nejčastěji však v Severoatlantické radě. Hlavní roli při těchto jednáních zastává generální tajemník NATO, který tato jednání vede. Severoatlantická rada se dále skládá z velvyslanců, ministrů obrany, ministrů zahraničních věcí a hlav států a vlád. Významnou a neoddělitelnou součástí struktury NATO tvoří několik hlavních rozhodovacích orgánů, které jsou pro fungování NATO stěžejní.⁴³

Severoatlantická rada sídlící v Bruselu představuje nejvyšší rozhodující orgán ve struktuře NATO. Rada sestává ze stálých velvyslanců všech členských států, schází se také na úrovni ministrů obrany či ministrů zahraničních věcí anebo na úrovni hlav států a vlád jednotlivých

---

⁴¹ Nato příručka. *Přátelství a spolupráce*. Brusel, Belgie. Úřad NATO pro tisk a informace, 1995. s. 11-13. ISBN 92-845-0087-3.

⁴² Severoatlantická smlouva čl. 5

⁴³ BALABÁN, M. a L. STEJSKAL. Kapitoly o bezpečnosti. 2. změn. a dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010. s. 310. ISBN 978-80-246-1863-0.

členských států NATO.⁴⁴ Jejím úkolem je poskytovat vzájemnou spolupráci, konzultace a plánování ve věcech, které se týkají mezinárodní bezpečnosti sféry. Rada se setkává na úrovni hlav států a vlád na summitech, které se konají každé dva roky a určují se zde dlouhodobé cíle NATO. Rada představuje jedinečnou příležitost pro rozsáhlou konzultaci nejrozličnějších bezpečnostních otázek.⁴⁵

Generální tajemník NATO je předseda nejvyššího rozhodujícího orgánu Aliance – Severoatlantické rady, který je jmenován členskými zeměmi na pětileté období. Předsedá také výboru pro obranné plánování, Skupině pro jaderné plánování a dalším fóřům NATO. Generální tajemník NATO odpovídá za usměřování a prosazování procesu konzultování a rozhodování v Alianci. Předkládá návrhy k projednání a má oprávnění uplatnit své služby v případě sporů mezi členskými státy. Od 1. října 2014 je generálním tajemníkem Aliance norský politik Jens Stoltenberg.

Skupina pro jaderné plánování je hlavní rozhodující orgán v oblasti jaderné politiky NATO. Schází se v pravidelných intervalech na úrovni velvyslanců a ministrů obrany jednotlivých členských států a zabývá se širokým okruhem otázek jaderné politiky včetně otázek rozmístění, technického zabezpečení, bezpečnosti jaderných zbraní, šíření jaderných zbraní a ochrany před nimi.

Výbor pro obranné plánování je hlavní rozhodovací orgán v případech, které se zabývají plánováním kolektivní obrany a integrované vojenské struktury Aliance. Na úrovni ministrů obrany se výbor schází nejméně dvakrát do roka. Skládá se ze stálých zástupců členských zemí, s výjimkou Francie, která žádného zástupce nemá. Výbor usměřňuje vojenské orgány NATO a v rámci své působnosti disponuje stejnými funkcemi a pravomocemi jako Severoatlantická rada.⁴⁶

Vojenský výbor NATO je nejvyšší vojenský orgán NATO. Jeho úkolem je doporučovat politickým orgánům Aliance opatření a doporučení důležité pro společnou obranu či participace jednotek NATO v operacích. Vojenský výbor se schází na úrovni náčelníků štábů a národních

---

⁴⁴ Hlavní orgány Severoatlantické aliance. Ministerstvo obrany [online]. [cit. 2022.03.02]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/nato/hlavni-organy/hlavni-organy-severoatlanticke-aliance-8248/>.

⁴⁵ DANICS, Š. a Š. STRNAD. *Aspekty bezpečnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2016. s. 73. ISBN 978-80-7251-455-7.

⁴⁶ *NATO Handbook*. Public Diplomacy Division NATO. Brussels, Belgium, 2006. s. 36. ISBN 92-845-0178-4.

vojenských představitelů všech členských zemí. Současným předsedou je od 25. června 2021 nizozemský admirál Rob Bauer.⁴⁷

2.3 OPERACE POD VEDENÍM NATO

Po rozpadu SSSR a rozpuštění paktu Varšavské smlouvy se výrazně proměnil charakter bezpečnostního prostředí a vyvstaly tak další možnosti pro ohrožení členských států NATO. Na základě toho vyvstala nutnost komplexně přehodnotit strategii a postupy Aliance pro zajištění světového míru, bezpečnosti a stability. Důsledkem toho došlo k zakomponování tzv. operací na podporu míru neboli Peace Support Operation (PSO) mezi základní aktivity NATO. Tyto operace jsou definovány v doktrinálních dokumentech jako úsilí nestranně obnovit nebo udržet mír. První pozitivní ohlasy byly zaznamenány od roku 1995, respektive 1996 v rámci operací IFOR a SFOR v Bosně a Hercegovině. Zde byla zesílena unikátnost NATO v rámci udržování a prosazování míru a vymahatelnosti práva.⁴⁸

Základní rozdíly mezi operací na podporu míru NATO a operací na udržení míru OSN lze vidět v elementárních principech, kterými se tyto operace řídí. Operace OSN praktikují principy nestrannosti, souhlasu zúčastněných stran a omezení použité síly na nezbytně nutnou míru, kdežto operace na podporu míru NATO jsou vždy nestranné a pokud dojde k použití síly vůči jedné ze stran konfliktu, tak je to z důvodu porušení mírové dohody či neplnění mandátu dané operace. Toto je tedy základní rozdíl, ve kterém se přístupy v rámci operací NATO a OSN od sebe rozlišují. Jako základ pro úspěšné dosažení politického řešení situace a trvalého míru považuje NATO souhlas stran konfliktu s působením operace a jejím mandátem a je připravena je aktivně podporovat a vynucovat, a to buď příslibem následné odměny či silou. V případě použití síly jsou vždy realizována represivní opatření vycházející z mandátu dané operace, stupně ohrožení a z příslušných právních norem. NATO na rozdíl od OSN však neomezuje použití síly pouze na obranu a nepředpokládá pasivní charakter sil.⁴⁹

---

⁴⁷ BALABÁN, M. a L. STEJSKAL. Kapitoly o bezpečnosti. 2. změn. a dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010. s. 284 ISBN 978-80-246-1863-0.

⁴⁸ FRANTZEN, H.-A. NATO and Peace Support Operations 1991-1999: Policies and Doctrines. London and New York, Frank Cass, 2005. s. 58-59. ISBN 0415349966.

⁴⁹ VÍŠEK J. *Realizace mírových operací mezinárodního společenství ve 21. století*. [online]. 1/2003, Odborné periodikum Policejní akademie České republiky v Praze, Policejní akademie 9, [cit. 16.05.2022]. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2021/04/Realizace-mirovych-operaci-mezinarodniho-spolecenstvi-ve-21.-století.pdf> ČR. ISSN 2571-458.

Struktura operací PSO je taková, že pokud je zajištěn souhlas stran konfliktu, dochází k použití síly pouze v sebeobraně. Ovšem v případě, že souhlas není nebo je neurčitý, jsou jednotky NATO připraveny k prosazení míru použít sílu a zároveň usilovat o posílení souhlasu. Na rozdíl od operací OSN jsou operace NATO schopny řešit rozsáhlejší a náročnější konflikty. Zpravidla nerealizují operace, které mají charakter pozorovacích či tzv. peacekeepingových (mírových) misí. Peacekeeping je vzhledem k charakteru a schopnosti NATO vnímán jako nevhodný způsob operace. NATO má schopnost nasadit a řídit operace za účelem vynucení míru proti agresorům, kteří ohrožují mír a bezpečnost a jeho jednotky neváhají v operacích použít sílu, respektive zbraně a další bojové prostředky. Z tohoto důvodu představuje tzv. „peace enforcement“ (operace k prosazování míru) nejpravděpodobnější úkol pro síly NATO.⁵⁰

Mandát operací NATO na podporu míru se zaměřuje především na obnovu a udržení míru, zajištění bezpečnosti a podporu mezinárodního humanitárního práva. PSO plní v rámci tohoto mandátu rozsáhlou škálu vojenských funkcí jako je dohled nad dodržováním příměří, demobilizace, odzbrojování sil a preventivní rozmístění vojenských jednotek nebo bezpečnostních složek. Dále zajišťují pomoc civilnímu obyvatelstvu formou udržování práva a veřejného pořádku, podporu spravedlivých voleb, garanci dodržování lidských práv či dohled nad humanitární pomocí. Hlavním aspektem úspěšnosti operací NATO na podporu míru je snížení vojenského charakteru operace a vytvoření podmínek pro nasazení peacekeepingové operace.

Operace NATO na podporu míru se svým charakterem nejvíce podobají mírovým operacím OSN, a to na základě kapitoly VII Charty OSN, dle kterého je možné podniknout takové akce leteckými, námořními nebo pozemními silami, jaké jsou nutné k udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti.⁵¹ NATO v současnosti vede operace v Kosovu a Středozemním moři, dále podporuje Africkou unii, provádí letecké hlídky nad pobaltskými státy a na žádost svých spojenců podporuje protivzdušnou obranu v Turecku. Vede také poradní misí a misí pro budování kapacit v Iráku a provádí operace a mise na pomoc při katastrofách. V operacích a misích NATO po celém světě je v současné době zapojeno přibližně 20 000 vojáků.⁵²

---

⁵⁰ FRANTZEN, H.-A. *NATO and Peace Support Operations 1991-1999: Policies and Doctrines*. London and New York, Frank Cass, 2005. s. 80. ISBN 0415349966.

⁵¹ Článek 42 Charty OSN.

⁵² NATO on the Map. *NATO – Homepage* [online]. [cit.2022-03-01] Dostupné z: <https://www.nato.int/nato-on-the-map/#lat=51.72673918960763&lon=4.84911701440904&zoom=0&layer=4>.

V následující podkapitole je podrobněji přiblížena jedna z misí, která je v současné době stále realizována, a to mise KFOR v Kosovu.

2.3.1 MISE KFOR KOSOVO

NATO vede mírovou misi v Kosovu již od 11. června 1999. Kosovské síly pod vedením NATO neboli KFOR byly dislokovány na území Kosova po 78denní letecké kampani, zahájené Aliancí, zaměřenou proti Miloševičovu režimu, která měla za cíl odvrátit humanitární katastrofu, která se tehdy odehrávala před zraky mezinárodního společenství navzdory všem pokusům o vyřešení konfliktu diplomatickou cestou. Hlavním cílem mise KFOR bylo podporovat misi OSN v Kosovu (UNMIK) a pomáhat s vytvářením bezpečného prostředí pro umožnění bezpečného návratu uprchlíků a vysídlených osob včetně podpory při zřizování demokratických institucí, soudního a trestního systému a dalších aspektů politického, hospodářského a společenského života v provincii. Mírové síly KFOR vstoupily na území Kosova 12. června 1999 na základě mandátu OSN a po přijetí rezoluce RB OSN číslo 1244.⁵³

Po vyhlášení nezávislosti Kosova v únoru 2008 vyvstaly hlavní úkoly, na které se Aliance začala zaměřovat. Úkoly se týkaly zejména budování bezpečnostního sektoru, respektive dohledu nad zřízením Kosovských bezpečnostních sil, supervizí nad zrušením Kosovského ochranného sboru a pomoci při budování kosovského ministerstva obrany. V současnosti lze konstatovat, že Kosovo a přilehlé regiony jsou relativně stabilizované. K dnešnímu dni KFOR tvoří přibližně 3700 příslušníků ozbrojených sil poskytnutých z 28 spojeneckých a partnerských zemí, včetně České republiky.⁵⁴

---

⁵³ *NATO Handbook*. Public Diplomacy Division NATO, Brussels, Belgium, 2006. s. 149–151.

⁵⁴ NATO – Topic: NATO's role in Kosovo. *NATO – Homepage* [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_48818.htm.

3 ORGANIZACE PRO BEZPEČNOST A SPOLUPRÁCI V EVROPĚ

V této kapitole bakalářské práce bude rozebrána úloha Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. V podkapitolách se práce zaměřuje na agendu OBSE, její hlavní rozhodovací orgány, aspekty při realizaci polních misí a v poslední řadě přibližuje účast organizace v kosovském konfliktu. OBSE je mezivládní organizací, která byla založena v roce 1975 Helsinským závěrečným dokumentem. Do roku 1994 se pro organizaci užíval název Konference pro bezpečnost a spolupráce v Evropě (KBSE). OBSE představuje organizaci, která velmi úzce spolupracuje se Severoatlantickou aliancí, Organizací spojených národů a Evropskou unií. V organizaci jsou zastoupeny všechny členské státy EU, ale také další země Evropy, střední Asie a severní Ameriky. V celkovém součtu se jedná o 57 států. Jedná se o největší regionální organizaci na světě.⁵⁵

Primárním cílem organizace je včasné varování, prevence konfliktů, zvládání krizí a postkonfliktní rekonstrukce. Role organizace zastává bezpečnostní aspekty od prevence konfliktů, podporu ekonomického rozvoje až k podpoře dodržování základních lidských práv a svobod.⁵⁶

3.1 AGENDA OBSE

Agenda OBSE představuje rozsáhlý multidimenzionální systém. Aktivity organizace pokrývají tři základní oblasti bezpečnosti, kterými jsou tzv. politicko-vojenská, ekonomicko-environmentální a lidskoprávní. Každá z těchto oblastí má široký záběr činností. V současné době lze činnost OBSE spatřovat zejména v politicko-vojenské oblasti, která se zaměřuje na otevřenost, transparentnost a spolupráci mezi účastnickými státy v oblasti bezpečnosti. Realizací tzv. polních misí OBSE vykonává kontrolu zbrojení a odzbrojení. Hraniční management představuje aktivitu, která má za cíl zlepšování bezpečnosti na hranicích OBSE, ale zároveň garantovat dodržování lidských práv. Dále se jedná o práci v oblasti prevence

---

⁵⁵ History OSCE. *Organization for Security and Co-operation in Europe* [online]. [cit. 2022-03-09] Dostupné z: <https://www.osce.org/history>.

⁵⁶ DANICS, Š. a Š. STRNAD. *Aspekty bezpečnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2016. s. 85. ISBN 978-80-7251-455-7.

a řešení konfliktů, jako je například boj s terorismem v rámci včasného varování či výcviku příslušníků ozbrojených sil a bezpečnostních sborů. V neposlední řadě v rámci své činnosti pomáhá s nastolením stability a urovnáním konfliktů v oblastech, kde panoval, respektive panuje ozbrojený konflikt. Napomáhá k post konfliktní obnově zasažených zemí. Pomoc při budování demokracie, zejména nastolení spravedlivých voleb. Agenda potírání obchodu s lidmi se zaměřuje na dodržování lidských práv, boj s organizovaným zločinem a potírání korupce či praní špinavých peněz. Ekonomické aktivity, zaměřené na stabilitu a bezpečnost se zabývají prosazováním řádné správy věcí veřejných, bojem proti korupci, financování terorismu, nakládání s přírodními zdroji, sdílení přírodních zdrojů či řádného nakládání s nebezpečnými odpady. V oblasti lidskoprávní pomáhá OBSE členským státům posilovat demokratické instituce, podporovat rovnost pohlaví, uspořádat skutečné a transparentní demokratické volby, podporovat toleranci a nediskriminaci. Další důležitou agendou je monitoring dodržování lidských práv v jednotlivých účastnických státech organizace a iniciativa o svobodu a rozvoj sdělovacích prostředků. Prosazování práv osob patřících k národnostním menšinám a včasné řešení etnického napětí, které by mohlo ohrozit bezpečnost v jednotlivých regionech. Romové a Sintové jsou podporováni prostřednictvím politické účasti a projektů, které se věnují problematice vzdělávání, bydlení, občanské registrace a boji proti rasismu. Další agenda „Rule of law“ na podporu vlády práva je základní kámen činností OBSE v oblasti lidských práv a demokratizace. Agenda za toleranci a nediskriminaci má za cíl prostřednictvím řady programů čelit rasismu, xenofobii a dalším formám nesnášenlivosti.^{57,58}

3.2 HLAVNÍ ROZHODOVACÍ ORGÁNY OBSE

Veškerá rozhodnutí organizace jsou přijímána konsenzem a nemají právní, ale politickou závaznost. Vzhledem k potřebě zvládat mezinárodní krizové situace byla OBSE nucena implementovat mechanismy, které v určitých případech umožňují přijímat rozhodnutí bez souhlasu všech zúčastněných stran. V roce 1992 Pražská schůzka Rady ministrů rozhodla o přijetí tzv. konsenzu-minus-jeden, který zmocňuje Radu implementovat politické sankce vůči zemi, která hrubým způsobem porušuje lidská práva, a to i proti jejímu nesouhlasu. Toto

---

⁵⁷ DANICS, Š. a Š. STRNAD. *Aspekty bezpečnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2016. s. 86-88. ISBN 978-80-7251-455-7.

⁵⁸ OSCE. *Organization for Security and Co-operation in Europe. What we do*. [online]. [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.osce.org/what-we-do>.

pravidlo bylo poprvé použito během konfliktu v tehdejší Jugoslávii a vyústilo ve vyloučení země z organizace. Druhou výjimku z principu konsenzuálního rozhodování představuje pravidlo tzv. konsenzu-minus-dva, které bylo přijaté v roce 1992 ve Stockholmu. Význam tohoto pravidla spočívá v principu tzv. nařízeného smíru, podle kterého může Rada ministrů nebo Rada zmocněnců nařídít účastnickým státům, aby usilovali o mír a pomoci jim při řešení vzájemného sporu i přes jejich nesouhlas.⁵⁹

Rozhodovací proces v OBSE se odehrává na třech základních úrovních. Summity, setkání na úrovni hlav států a vlád, jsou nejvyšším a směr určujícím fórem pro rozhodování v organizaci. Do dnešních dnů se uskutečnilo celkem sedm summitů, poslední v Astaně v roce 2010. V období mezi summity představuje hlavní rozhodovací orgán Rada ministrů na úrovni ministrů zahraničních věcí členských států. Schází se jednou ročně, zpravidla na konci kalendářního roku. Přijímá důležitá rozhodnutí a provádí následnou kontrolu jejich dodržování. Stálá rada je politický orgán pro konzultace a rozhodování v každodenní činnosti OBSE, a to na úrovni stálých představitelů účastnických států. Schází se pravidelně jednou týdně.⁶⁰

Fórum pro bezpečnost a spolupráci představuje konzultační a rozhodovací orgán, ve kterém má každý účastnický stát svého stálého zástupce. Toto fórum se zaměřuje zejména na jednání o kontrole zbraní a budování důvěry. Dále jedná o bezpečnostní spolupráci mezi účastnickými státy a implementaci dohodnutých opatření. Schází se pravidelně jednou týdně.⁶¹

3.3 POLNÍ MISE OBSE

Jednou z hlavních a velice důležitou součástí OBSE je realizace polních misí, které představují jednu z největších přidaných hodnot této organizace. Činnost těchto misí pokrývá všechny tři oblasti činnosti OBSE. Jedná se o oblast politicko-vojenskou, ekonomicko-environmentální a lidskoprávní, přičemž konkrétní cíl dané mise je specifikován v příslušném rozhodnutí orgánu

---

⁵⁹ ZWETTLEROVÁ, I. *Současná institucionální podoba OBSE* [online] Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2001. [cit. 2022-03-16] s. 33-36. ISSN 0323-1844. Dostupné z: https://sekarl.euba.sk/ar1-eu/sk/detail-eu_un_cat.1-r042120-Soucasna-institucionalni-podoba-OBSE/.

⁶⁰ BALABÁN, M. a L. STEJSKAL. *Kapitoly o bezpečnosti*. 2. změn. a dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010. s. 340. ISBN 978-80-246-1863-0.

⁶¹ *Rozhodovací orgány OBSE. Stálá mise České republiky při OSN, OBSE a ostatních mezinárodních organizacích ve Vídni*. [online]. [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_pusobnosti_mise/obse/rozhodovaci_organ_y_obse/index.html.

OBSE, na jehož základě byla mise aktivována. Hlavními úkoly polních misí jsou pomoc při rozvoji občanské společnosti, pomoc při rozvoji demokracie, včetně konsolidace a rozvoje demokratických institucí, dodržování lidských práv a zákonosti v souladu s principy a závazky OBSE. Aktivity polních misí se dále zabývají pomocí při přípravě a zavedení legislativních, volebních a soudních reforem, reforem regionální místní správy, výcviku policie, boji proti korupci či při přípravě ekonomických a ekologických projektů. Efektivita a úspěch dané polní mise velmi závisí na příslušné hostitelské zemi a její ochotě spolupracovat.⁶²

Velice důležitou roli v oblasti dodržování lidských práv a budování demokratických institucí hraje Úřad pro demokratické instituce a lidská práva sídlící ve Varšavě. Mezi jeho hlavní činnosti patří podpora a pomoc při prosazování demokracie, právního státu, lidských práv, tolerance a nediskriminace. Dále tento úřad sleduje volby, přezkoumává legislativu a vyhodnocuje plnění lidskoprávních závazků účastnickými státy.⁶³

3.4 KOSOVSÝ KONFLIKT

Konflikt v Kosovu má složité a široké pozadí. Již několik staletí se vedou spory o to, komu toto území náleží. Na území Kosova si dělají nárok Srbové, kdy se jedná převážně o oblast nazývanou „staré Srbsko“, kde se nachází mnoho srbských historických míst a klášterů a Srbové ji považují za oblast na které se z velké části rozvíjela jejich historie. Na druhé straně si území nárokují Albánci, kteří mají v Kosovu od dob turecké nadvlády nad Balkánem velkou převahu v osídlení.

Do kosovského konfliktu se zapojilo několik externích aktérů. Velice významnou roli zde sehrála právě OBSE. Tato organizace se snažila řešit konflikt v bývalé Jugoslávii již od samého počátku. Jelikož se však orientovala pouze na nevojenské způsoby řešení konfliktů, měla pouze omezené možnosti, aby mohla včas a účinně zabránit ozbrojeným konfliktům mezi místními etnickými skupinami. Postupem času OBSE prodělala určitý vývoj a začala se soustředit na preventivní diplomacii, pomoc při hledání politického řešení problému a na postkonfliktní obnovu státu po dosažení mírové dohody. Z toho je patrné, že se organizace soustředila zejména

---

⁶² BALABÁN, M. a L. STEJSKAL. Kapitoly o bezpečnosti. 2. změn. a dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010. s. 349. ISBN 978-80-246-1863-0.

⁶³ OSCE. *Organization for Security and Co-operation in Europe*. OSCE [online]. [cit.2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.osce.org/odihr>.

na civilní oblast a byla tak důležitá spolupráce s dalšími aktéry, kteří disponují mandátem a vojenskými prostředky na vynucení míru a zastavení bojů.⁶⁴

První mise na území Kosova, Sandžaku a Vojvodiny byla vyslána 8. září 1992, tehdy ještě pod hlavičkou KBSE. Účel první mise byl hlavně pozorovací, informační a podporovací. Mise měla shromažďovat informace o porušování lidských práv a základních lidských svobod a aktivně podporovat řešení těchto situací. Dále pomáhat s poskytováním právních informací v oblastech lidských práv, demokratických voleb, svobody médií a ochrany menšiny. Posledním úkolem bylo podporovat komunikaci mezi etnickými skupinami a místními institucemi. Jednalo se o preventivní akci v rámci řešení konfliktu. Počet zaměstnanců mise nikdy nepřesáhl 20 osob. Mandát mise byl prvotně domluven na dobu šesti měsíců, následně byl prodloužen do 28. června 1993.⁶⁵

Následně už mandát mise prodloužen nebyl, a to zejména kvůli rozhodnutí Svazové republiky Jugoslávie nepodpořit pokračování mise na jejím území. Stalo se tak poté, co KBSE pozastavila členství Jugoslávie v jejích strukturách kvůli roli Bělehradu v bosenském konfliktu.⁶⁶

Druhou a ve své době největší dlouhodobou misí již pod hlavičkou OBSE měla být další mise v Kosovu. V říjnu roku 1998 odstartovala Kosovská ověřovací mise (KVM), která byla zřízena na základě rezoluce RB OSN č. 1203. Jejím založení předcházela eskalace kosovského konfliktu ve formě ozbrojeného povstání „Kosovské osvobozené armády (UCK), excesů ze strany srbských bezpečnostních sil a vyhnání a útěku částí obyvatelstva. Rostoucí tlak mezinárodního společenství v reakci na tento vývoj donutil Miloševiče souhlasit s mezinárodním monitorovacím mechanismem. To otevřelo cestu pro obnovení přítomnosti OBSE v Kosovu.

Na základě Dohody o zřízení KVM, kterou podepsal Úřadující předseda OBSE Bronislaw Geremek a jugoslávský ministr zahraničí Zivadin Jovanovic, bylo jedním z úkolů této mise pověřování dodržování závazků stanovených v rezoluci RB OSN č. 1160 a č. 1199. Jednalo se zejména o monitorování pohybů vojenských sil, udržování klidu zbraní a poskytování zpráv

---

⁶⁴ DIENSTBIER, J. Stabilita Balkánu a Evropská unie: příspěvek České republiky. Vyd. 1. Praha: Rada pro mezinárodní vztahy, 2006. s. 63-64. ISBN 80-239-8060-2.

⁶⁵ Conference on Security and Co-Operation in Europe. 1992. „*Fifteenth Meeting of the Committee of Senior Officials*. Prague 1992. Journal No.2.“[online]. [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <http://www.osce.org/documents/16159>.

⁶⁶ GALBREATH, D. The Organization for Security and Co-operation in Europe. Routledge, Abingdon Routledge, 2007. s. 86. ISBN 0-203-96094-7.

o vývoji stavu v zemi mezinárodními organizacím ale také místním úřadům. Dále se sem řadilo i udržování a zprostředkování kontaktů mezi zneprátenými stranami.⁶⁷

Mise ještě na začátku roku 1999 vypadala celkem úspěšně. Podařilo se navázat komunikaci s oběma účastníky konfliktu, která na obou stranách probíhala celkem stabilně a byla vytvořena všechna regionální centra. Mise se také podílela na vyšetřování případů porušování lidských práv. Nejvýznamnějším a nejzávažnějším byl konflikt v Račaku. Zde se v kosovské vesnici Račak dne 15. ledna 1999 odehrál incident, po kterém bylo nalezeno 45 mrtvých na albánské straně.⁶⁸ Vyšetřování incidentu měla na starost právě KVM, která došla k závěru, že byl srbskou stranou spáchán masakr civilního obyvatelstva. KVM požadovala, aby byl incident vyšetřen komisí mezinárodního haagského tribunálu. Srbská strana s tímto tvrzením ovšem důrazně nesouhlasila a byla přesvědčena, že mrtví nebyli civilisté nýbrž příslušníci kosovských ozbrojených sil a neumožnila zástupci tribunálu vstoupit do země. Tento konflikt odstartoval další vlnu násilí a srbská strana se kvůli této události od mise odvrátila. Bezpečnostní situace v Kosovu se začala prudce zhoršovat. Vzhledem k okolnostem a obavám o život příslušníků mise byl její mandát 20. března 1999 zrušen a 22. března opustili zemi poslední členové KVM.⁶⁹

Základ pro zřízení nové, třetí mise OBSE v Kosovu The OSCE Mission in Kosovo (OMIK) lze nalézt v rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1244 ze dne 10. června 1999. Ta zmocňuje generálního tajemníka OSN, aby za pomoci příslušných mezinárodních organizací zřídil „občanskou přítomnost“ zaměřenou na poskytování prozatímní správy Kosovu, zřízení a dohled nad rozvojem prozatímních demokratických samosprávních institucí. Podle Zprávy generálního tajemníka OSN ze dne 12. června 1999 a dohody dosažené v té době byly vedoucí role v těchto různých civilních aktivitách rozděleny mezi nejvýznamnější organizace. Prozatímní civilní správu měla na starost OSN, humanitární záležitosti Vysoký komisař Organizace spojených národů pro uprchlíky (UNHCR), budování institucí OBSE a rekonstrukci Evropská unie. OBSE se na novou situaci připravila tím, že nejprve prohlásila, že mise KVM přestala existovat a poté byla zřízena pracovní skupina k přípravě pro novou třetí misi. Krátce po příchodu NATO se do Kosova vrátila i OBSE v podobě pracovní skupiny. Dne 1. července

---

⁶⁷ SECURITY COUNCIL DEMANDS FEDERAL REPUBLIC OF YUGOSLAVIA COMPLY FULLY WITH NATO AND OSCE VERIFICATION MISSIONS IN KOSOVO. Meetings Coverage and Press Releases. Welcome to the United Nations [online]. [cit. 2022-04-01] Dostupné z: <https://www.un.org/press/en/1998/19981024.sc6588.html>

⁶⁸ Organisation for Security and Co-operation in Europe. 1999. „Walker: „KVM is Making Difference.“ OSCE Newsletter 6 (1): 1-3.

⁶⁹ GIRGLE, P. Kosovo. Praha: Libri 2006. ISBN 80-7277-330-5.

1999 Stálá rada rozhodla o vytvoření třetí mise OSBE v Kosovu jako „samostatné součásti v rámci mise OSN pro prozatímní civilní správu v Kosovu“ (UNMIK).

Mezi hlavní cíle současné mise patří budování kapacity lidských zdrojů, včetně školení nové kosovské policejní služby v policejní škole, zřízené a provozované pod záštitou OBSE, školení soudního personálu a civilní správy, zejména ve spolupráci s Radou Evropy, podpora při budování demokracie a správy věcí veřejných, zejména rozvoje nevládních organizací, politických stran a místních medií. Dále organizace voleb a dohled nad nimi či prosazování a ochrana lidských práv a vytvoření institutu ombudsmana.⁷⁰ Sídlo mise je v Prištině a má pět regionálních kanceláří umístěných v oblastech Gnjilane, Pec, Mitrovica, Prizren a i v samotné Prištině, kde sama sídlí. Od 22. března 2021 nastoupil do funkce vedoucího mise OBSE v Kosovu britský karierní diplomat, velvyslanec Michael Davenport. Mise má přes 490 zaměstnanců. Práce OBSE na území Kosova tedy úspěšně pokračuje a stabilita a nezávislost v různých oblastech země se postupně zlepšuje.⁷¹

---

⁷⁰ HANSJÖRGE, *The OSCE Mission in Kosovo*, OSCE Yearbook 1999, Baden – Baden 2000, s. 283-288 [online]. [cit. 2022-04-10] Dostupné z: <https://ifsh.de/file-CORE/documents/yearbook/english/99/Eiff.pdf>.

⁷¹ Mission in Kosovo. Who we are OSCE. *Organization for Security and Co-operation in Europe | OSCE* [online]. [cit. 2022-04-14] Dostupné z: <https://www.osce.org/mission-in-koso.vo/who-we-are>.

4 ÚLOHA EVROPSKÉ UNIE

S vývojem mezinárodních vztahů a uspořádání světa po druhé světové válce, vyvstala základní myšlenka pro vytvoření mírového projektu na sjednocení Evropy, který by měl snahu o ochranu a bezpečnost svých členských států na území evropského kontinentu. Původně se projekt evropské integrace zaměřoval na čistě ekonomické aspekty. Počátky budování společné zahraničněpolitické a obranné dimenze evropské integrace se datují již od 50 let. 20 století, kdy bylo v roce 1954 neúspěšně založeno Evropské obranné společenství v rámci Společenství uhlí a ocele. Ještě téhož roku vznikla Západoevropské unie, která působila jako vojenská a obranná mezivládní organizace spolupracující s NATO. V roce 2010 se členské státy dohodly na zrušení této organizace. V 70. letech došlo k založení Evropské politické spolupráce, zahrnující oblast spolupráce v zahraniční politice. Evropská politická spolupráce fungovala pouze v omezené míře a byla postavena mimo institucionální sféru Evropského společenství. Následné události, především v 80. a 90. letech jako byl zejména konflikt na západním Balkáně, vedly členské státy k přehodnocení směřování zahraniční a bezpečnostní politiky. Po konci studené války měla EU za cíl překonat hranice mezi bývalým Východem a Západem.⁷² V jednotlivých podkapitolách je pojednáváno o Společné zahraniční a bezpečnostní politice Evropské unie, Bezpečnostní a obranné politice EU, dále o hlavních institucích a jejich cílech a v poslední podkapitole je blíže rozebrána mise Eufor – Althea.

4.1 SPOLEČNÁ ZAHRANIČNÍ A BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE

Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie (SZBP) byla založena Maastrichtskou smlouvou v roce 1993 jako jeden ze tří pilířů struktury Evropského společenství. Konkrétně se jednalo o II. pilíř, tedy diplomacii, vojenskou spolupráci a krizový management. Dalšími pilíři byly Evropské společenství a spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcech. Pojem SZBP představuje označení pro režim zvláštní právní a institucionálně vymezené oblasti vnějších vztahů EU. „*Zahraniční a zejména bezpečnostní*

---

⁷² DANICS, Š. a Š. STRNAD. *Aspekty bezpečnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2016. s. 77-78. ISBN 978-80-7251-455-7.

*politika zahrnuje tak specifické vztahy a oblasti, že se vymyká z ostatních vnějších činností jak států, tak i Evropské Unie. Zahraniční politika v zásadě zahrnuje veškerou činnost EU nebo společně jednajících států, určenou k tomu, způsobovat účinky mimo území EU.*⁷³

Ve Smlouvě o Evropské unii v Hlavě V jsou ustanoveny hlavní oblasti zájmu SZBP. Jedná se o zabezpečení společných hodnot a zájmů EU, zaměření na obranu a bezpečnost členských států EU, podpora zahraničních vztahů a ochrana demokracie a lidských práv⁷⁴.

Nejvyšším orgánem, který se zabývá formováním SZBP je Evropská rada, která se skládá z hlav států a předsedů vlád členských států, předsedy Evropské rady a předsedy Evropské komise. Rada přijímá obecné zásady a určuje směr SZBP.⁷⁵ Nedílnou součástí SZBP je Společná bezpečnostní a obranná politika (SBOP).

4.2 BEZPEČNOSTNÍ A OBRANNÁ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE

V roce 1998 se setkali na francouzsko – britském summitu v Saint Malo francouzský prezident Jacques Chirac a britský ministerský předseda Tony Blair. Tato schůze představovala nový impulz k vytvoření bezpečnostní a obranné politiky, jejímž cílem bylo umožnit EU zvládnutí tzv. Petersberských úkolů. Jednalo se o humanitární a záchranné mise, bojové operace včetně operací na prosazení míru a boj proti terorismu, V roce 1999 proběhlo v Helsinkách další významné zasedání, kde se probíraly otázky bezpečnosti a jednalo se o vytvoření vojenských i nevojenských kapacit pro zvládnutí krizí v rámci EU. Začala se tak naplno rozvíjet Evropská bezpečnostní a obranná politika (EBOP), která umožnila provádění cílů SZBP v praxi. V roce 2003 uzavřely členské země Rámcovou dohodu známou jako Berlín Plus. Komplexní balíček dohod umožňuje EU využít některé vojenské prostředky NATO za účelem podnikání vlastních operací.⁷⁶ Na základě Lisabonské smlouvy z roku 2009 došlo k přejmenování z původní Evropské bezpečnostní a obranné politiky na Společnou bezpečnostní a obrannou politiku.

---

⁷³ TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R. a DUMBROVSKÝ, T. Evropské právo. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 783. ISBN 978-80-7400-333-2.

⁷⁴ HAD, M. a B. PIKNA. *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2001. s. 19. ISBN 80-86345-06-8.

⁷⁵ FIALA, P. a M. PITROVÁ. *Evropská unie*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie, 2009. s. 553. ISBN 978-80-7325-223-6.

⁷⁶ Slovak Security Policy Institute [online]. [cit. 22-04-20]. Dostupné z: <https://slovaksecurity.org/wp-content/uploads/2016/12/Zabezpec-si-vedomosti-EU.pdf>.

4.3 CÍLE A INSTITUCE V RÁMCI EBOP

První cíle EBOP byly stanoveny na summitu v Helsinkách v roce 1999. Jednalo se zejména o schopnosti plnění tzv. Petersberských úkolů, vytvoření nových politických a vojenských orgánů, které by zajistily nezbytné politické vedení a řízení operací vedených EU, zlepšení spolupráce mezi EU a NATO a vytvoření mechanismu pro zvládání krizí civilního charakteru, který by zefektivnil civilní prostředky a zdroje, kterými členské státy disponují. EU má možnost uskutečňovat mise mimo své území k udržení míru, předcházení konfliktům a posílení mezinárodní bezpečnosti, a to v souladu se zásadami Charty OSN. EBOP přispívá k formování vojenské oblasti EU a posiluje nevojenské prostředky zvládání krizí. Zásadním cílem bylo vytvoření civilní policejní jednotky čítající 5000 osob, která je schopna účastnit se mezinárodních humanitárních a záchranných misí při pomoci tzv. třetím zemím.⁷⁷

K zajišťování úkolů při řešení krizí mimo území EU bylo nutné zřídít celou řadu institucí. Jedná se zejména o stále výbory. Politický a bezpečnostní výbor, je ustanoven jako základní útvar od roku 2001 a skládá se ze zástupců členských států, konkrétně velvyslanců, kteří sídlí v Bruselu. Výbor monitoruje „mezinárodní situaci v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky a přispívá k vymezení politik podáváním stanovisek Radě na její žádost, žádost vysokého představitele EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku nebo z vlastního podnětu. Sleduje také provádění dohodnutých politik, aniž jsou dotčeny pravomoci vysokého představitele“.⁷⁸ Vojenský výbor EU se skládá z vojenských expertů s funkcí poradců. Při Generálním sekretariátu Evropské rady byla zřízena tzv. policejní jednotka, která má za úkol integrovat policejní aktivity EU do konkrétní operace, zhodnocení situace a plánování a provádění policejních operací. Výbor pro civilní aspekty řešení krizí, jehož proces fungování byl zahájen v roce 2000, působí v oblasti poradenství pro Politický a bezpečnostní výbor. Realizuje činnosti v civilních schopnostech a dalších aspektech zvládání krizí nevojenského charakteru. Pro zlepšení podmínek k získávání zpravodajských materiálů a dalších důležitých informací, se kterými by mohli členské státy dále pracovat bylo při sekretariátu Evropské rady zřízeno Společné situační středisko.⁷⁹

---

⁷⁷ HAD, M. a B. PIKNA. *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2001. s. 28. ISBN 80-86345-06-8.

⁷⁸ Tamtéž, článek 38.

⁷⁹ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce)*. 4. dopracované konsol. vyd. Praha: Linde, 2007. s.338-339. ISBN 978-80-7201-686-0.

EU podnikla v rámci SBOP mnoho vojenských a civilních operací v několika zemích na třech kontinentech (Evropa, Afrika, Asie). Prvními misemi EU byly v roce 2003 policejní mise v Bosně a Hercegovině (EUPM BiH) a vojenská operace v bývalé jugoslávské republice Makedonie (EUFOR Concordia). Od té doby EU zahájila a provedla více než 30 operací. V současné době probíhá 10 civilních a 6 vojenských misí/operací v Evropě, Africe a na Blízkém východě.⁸⁰

4.4 MISE EUFOR – ALTHEA

Bosna a Hercegovina, jedna ze šesti republik, jež tvořily bývalou Jugoslávii, vstoupila v roce 1992 do temného období války, války, která stály více než 100 000 lidí. V roce 1995, s pomocí mezinárodního společenství NATO se povedlo válku ukončit, podpisem Daytonských dohod v Paříži. Nastala dlouhá cesta k obnově míru a prosperity v tomto válkou zpusťšeném státě.

Dne 2. prosince 2004, zahájila Evropská unie v rámci jejího bezpečnostního pilíře SBOP třetí a zároveň její největší vojenskou operaci, jak po stránce ekonomické, tak i časové. Přišla tak obrovská příležitost pro vojenské jednotky a zároveň pro celou EU dostat svým závazkům v rámci její bezpečnostní dimenze. Mise Althea představovala velký posun ve snaze EU pomáhat při obnově budování států poznamenaných válkou. Tato mise tedy byla velikou šancí, jak mobilizovat vojenské i civilní prostředky pro naplnění plánů na obnovu země.

Po rozhodnutí NATO předat vlastní úspěšnou mírovou misi SFOR (NATO's Stabilisation Forces), která udržovala bezpečnost v regionu od konce války, převzala Evropská unie zodpovědnost nad situací v Bosně a Hercegovině. Předání mise proběhlo na základě mechanismu „Berlín plus“, zároveň bylo přijato i rezolucí Rady bezpečnosti OSN, která tuto misi zařadila pod článek VII Charty OSN. Mise Althea převzala mandát mise SFOR a zavázala se k zajištění trvalého dodržování Daytonské mírové dohody a zajištění bezpečnosti a vytvoření trvalého míru v oblasti. Převzetí mise znamenalo výrazný posun v oblasti bezpečností politiky EU a prokázání schopnosti následovat operaci NATO.⁸¹

---

⁸⁰ Spolupráce EU v oblasti bezpečnosti a obrany – Consilium. Home – Consilium [online]. [cit.2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/defence-security/>.

⁸¹ ZÁVĚŠNICKÝ J. Ambice a schopnosti EU. Analýza vojenských operací na podporu míru. [online]. Mezinárodní vztahy, Praha, Ústav mezinárodních vztahů, 2007 s. 43-44 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/publication/718901/cs>.

V rámci EUFOR je přítomno celkem 19 členských států EU (včetně České republiky) i zemí přispívající k vojskům mimo EU. Mise se zaměřuje zejména na spolupráci s místními ozbrojenými silami v rámci kolektivního výcviku a podporu donucovacích a civilních orgánů země. Mezi nejdůležitější úkoly momentálně patří pomoc při odminování Bosny a Hercegoviny. Od zahájení mise byla odpovědnost za plnění mnoha úkolů předána místním úřadům, při stálé podpoře prostředí, ve kterém může mírový proces pokračovat. Nicméně si mise ponechává plnou odpovědnost a pravomoc v případě potřeby znovu převzít kontrolu.⁸²

---

⁸² European Union Force in BiH - Mission Background. European Union Force in BiH – HOME [online]. [cit. 22-03.20]. Dostupné z: <https://www.euforbih.org/index.php/about-eufor/background>.

5 KLÍČOVÉ ASPEKTY NASAZOVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ OZBROJENÝCH SIL A SBORŮ ČESKÉ REPUBLIKY DO AKCÍ MEZINÁRODNÍHO SPOLEČENSTVÍ VE PROSPĚCH MÍRU

Na začátku této kapitoly je potřeba uvést, že schopnost státu zajistit obranu svého území před vnějším napadením je jeden ze základních předpokladů pro zachování existence každého státu. Tento aspekt ukazuje suverenitu a soběstačnost státu a mnohdy je zakotven v samotné ústavě.

V současném propojeném světě ovšem nestačí pouze zajištění vlastní vnitřní bezpečnosti státu, je důležité také poskytovat pomoc státům jiným, v případě, že se ocitnou v ohrožení, nebo již byly napadeny. Jedná se o formu mezinárodní spolupráce, která je podložena mezinárodními smlouvami. Jako možný příklad lze uvést například Chartu OSN článek 51. V rámci mezinárodní spolupráce se jedná o řadu koordinovaných aktivit, které mají za úkol prevenci konfliktů, případně potlačení konfliktů a řešení jejich následků.

Česká republika má povinnost na mezinárodní úrovni dodržovat mnoho závazků, které plynou z jejího členství v mezinárodních organizacích jako je OSN, NATO nebo Evropská unie. Zásadní z hlediska obrany ČR, respektive z hlediska účasti ČR v obranných misích je členství v NATO. Česká republika přistoupila k Severoatlantické smlouvě v březnu 1999, kdy vstoupila tato smlouva pro ČR v platnost. ČR má z členství v NATO určité výhody, ovšem z toho plynou také závazky, které je potřeba plnit. Severoatlantická smlouva obsahuje čtrnáct článků včetně závazku členských států řešit mezinárodní spory mírovou cestou. Tento závazek obsahuje i Charta OSN. Z článku 3 této smlouvy plyne, že je koncipována jako smlouva obranná.

„Aby bylo účinněji dosaženo cílů této smlouvy, budou smluvní strany, jednotlivě i společně, stálou a účinnou svépomocí a vzájemnou výpomocí udržovat a rozvíjet svou individuální i kolektivní schopnost odolat ozbrojenému útoku.“⁸³

Klíčový nástroj obsahuje článek 5, podle kterého se smluvní strany dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich bude považován za útok proti všem, a proto bude možno uplatnit

---

⁸³ Severoatlantická smlouva čl. 3

právo na individuální nebo kolektivní obranu, kterou uznává článek 51 Charty OSN.⁸⁴ Aby mohla Česká republika využívat závazků vyplívajících z této smlouvy, je samozřejmě nutná praktická realizace a naplňování povinností, ke kterým se podpisem této smlouvy zavázala. Jedná se tedy o účast ozbrojených sil ČR v aktivitách realizovaných v rámci této organizace. Závazky členství v NATO jsou realizovány Ústavou ČR a ústí v nutnost umožnit pobyt ozbrojených sil cizího státu na území ČR, a naopak nutnost účasti ČR v misích zřízených pod hlavičkou NATO.

Právní základ pro tyto aktivity představuje Dohoda mezi členskými státy Severoatlantické smlouvy a ostatními státy zúčastněnými v Partnerství pro mír o statutu jejich ozbrojených sil, která byla uzavřena v roce 1995 a pro ČR vstoupila v platnost v dubnu 1996. Tato dohoda vždy po příslušném souhlasu daného státu, umožňuje případný vstup vojenských jednotek signatářských států na jeho území, například pro účely vojenského cvičení apod. To znamená, že bez předchozího souhlasu země nemůžou síly NATO vstoupit na území jiného státu.⁸⁵ Při přijímání rozhodnutí NATO respektuje suverenitu každého státu a rozhodnutí musí podporovat všechny členské země. To zajišťuje jistotu, že když NATO rozhodne o založení akce, tak všechny členské státy za tímto rozhodnutím stojí. Politická rozhodnutí realizuje civilní ústředí NATO sídlící v Bruselu, vojenská Vojenský výbor NATO, pod dohledem Severoatlantické rady. Pod vojenský výbor spadají dvě strategická vojenská velitelství. Jedná se o Velitelství spojeneckých sil pro operace v Belgii a Velitelství spojeneckých sil pro transformaci v americkém Norfolku.

Do Evropské unie vstoupila ČR 1. května 2004, čímž získala mimo jiné i další stupeň bezpečnosti, kterou ji členství v EU, a i dalších mezinárodních organizacích zajišťuje. Ruku v ruce s tím ale plynou i závazky společně toto evropské uskupení bránit. Misí a operací SZBP/SBOP se ČR účastní jít od samého počátku, již jako přistupující země a později už jako členská země EU.⁸⁶ Úloha EU v rámci bezpečnostních otázek spadala dlouhodobě do oblasti evropské bezpečnostní a obranné politiky. Ovšem po zrušení původní struktury EU a přijetí Lisabonské smlouvy došlo k ustanovení tzv. společné bezpečnostní a obranné politiky.

---

⁸⁴ Severoatlantická smlouva čl. 5

⁸⁵ NATOAKTUAL.CZ *Česká republika a NATO. Co znamená pro ČR členství v Severoatlantické alianci. 2020* [online]. [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: https://1gr.cz/data/soubory/na_knihovna/A200409_M02_027_FB1203_CR.PDF?fbclid=IwAR0oodWC1SVNCSkXjCg1aKWdRgAcNdKT2wzXagMTrFQn5YP0aYeX4REVT4s.

⁸⁶ ČR a SZBP Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. [cit. 2022-04-2. 8] Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/vnejsi_vztahy_eu/spolecna_zahranicni_a_bezpecnostni/cr_a_szbp.html

Společná bezpečnostní a obranná politika je neoddělitelnou součástí společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Je nástrojem, díky kterému může EU použít mise vedené v zemích mimo její území k udržení míru, předcházení konfliktům a posílení mezinárodní bezpečnosti v souladu s Chartou OSN. Mise se skládají z prostředků a sil poskytnutých členskými státy EU a jsou organizovány na principu dobrovolnosti participujících států.⁸⁷

---

⁸⁷ Článek 42 Smlouvy o Evropské unii.

6 DISKUZE

V rámci této kapitoly jsou jednotlivé, výše uvedené mise podrobeny kritické analýze autora práce. Autor ze svého pohledu, vytvořeného na základě nastudované literatury a zdrojů hodnotí úspěšnost či neúspěšnost daných misí.

Mírová mise UNPROFOR Jugoslávie

Mise UNPROFOR byla multifunkční, jelikož zahrnovala několik cílů. Hlavními cíly byly však zastavení násilí, zadržení šíření konfliktu a urovnání vztahů mezi zneprátenými stranami. Ve chvíli, kdy se konflikt teprve rozvíjel, měla OSN možnost, aby zabránila násilnostem, které nastaly, kdyby včas zareagovala na nebezpečí, které v rozpadající se Jugoslávii hrozilo. Další možností bylo zajištění bezkonfliktního rozdělení státu. Poslední možností bylo nasazení vojenské akce k zastavení násilí. OSN však neumožnila silám UNPROFOR využít mandát k použití a nedokázala tak zastavit boje ani dopuštění se genocidy na bosenských muslimech. Cíl zastavení násilí lze tedy hodnotit jako neúspěšný. Další cíl, kterým bylo zadržení konfliktu považuje autor také za spíše neúspěšný, jelikož ačkoli konflikt započal v Bosně, postupně se rozšířil i na další území, zejména území Chorvatska a Srbska. Třetím cílem bylo urovnání konfliktu. Tento cíl lze považovat jako nejlépe naplněný, a to zejména díky podepsání Daytonských dohod, jež představovaly klíčový bod v řešení krize v bývalé Jugoslávii. Válka v Jugoslávii odhalila nepřipravenost OSN čelit rozpadu jejího členského státu. Ukázalo se, že prvotně interní a omezené boje, zejména etnického původu, mohou vyústit v nebezpečí pro celý region a ohrozit mezinárodní mír, k jehož obraně se OSN zavázala. Celkově autor práce považuje misi UNPROFOR za spíše neúspěšnou.

Mise KFOR Kosovo

Oblast Kosova je bezpečnostní hrozbou již několik desítek let. KFOR přebírala odpovědnost nad tímto krizovým regionem v roce 1999. Severoatlantická aliance zahájila misi s prvořadým cílem podporovat misi OSN UNMIK. To znamenalo přispívat k zabezpečení odsunu srbských jednotek z území Kosova a zajišťování bezpečnosti etnických skupin, zejména Srbů. Jedním z dalších úkolů bylo odzbrojit a eliminovat činnost Kosovské osvobozené armády a přispět k rozvoji demokratické společnosti. První cíl, kterým bylo stažení srbských a jugoslávských jednotek z území Kosova byl úspěšně naplněn, když velení sil NATO potvrdilo v červnu 1999 za dohledu sil KFOR dokončení stahování těchto jednotek. Dalším cílem byla demilitarizace Kosovské armády. Ta ovšem nebyla úspěšně provedena. Samotná UCK byla sice rozpuštěna

ovšem ozbrojení jednotlivých členů nebylo v silách KFOR. Mnoho z nich si ponechalo zbraně a zůstalo tak potencionální hrozbou pro ohrožení bezpečí. V plnění dalšího úkolu, kterým bylo vytvoření a zajištění bezpečného prostředí v regionu naopak KFOR úspěšná byla. Autor práce k tomuto názoru přikládá fakt, že mise oproti počátku rapidně snížila své stavy. To svědčí o zlepšující se bezpečnostní situaci v daném regionu. KFOR je dodnes zodpovědný za zajišťování bezpečnosti v tomto regionu, stejně tak podporuje činnosti Kosovských bezpečnostních sil. Dále podporuje upevnění práva, soudnictví, státních institucí, občanské společnosti a dalších součástí politického, sociálního a ekonomického sektoru v regionu.

Mise OBSE V Kosovu

Role OBSE jako účastníka v kosovském konfliktu se postupně měnila tak, jak se vyvíjely samotné mise. V rámci prvních dvou misí plnila OBSE preventivní poslání. Třetí mise již můžeme zařadit do postkonfliktního budování míru. Dle autorova názoru byla tato mise nevýznamnější rolí OBSE v kosovském konfliktu i vzhledem k tomu, že první dvě mise byli přerušeny a nedokončili tak své úkoly. V Kosovu OBSE mezi ostatními organizacemi nezastávala nikdy hlavní roli, avšak dobře se jí dařilo spolupracovat s těmito organizacemi a měla zde svůj význam. Pokud si položíme otázku, kde lze nalézt nedostatky organizace které se zde projeví, tak je to jistě nesamostatnost organizace. Z vojenského hlediska bylo nutné zapojení NATO. Z hlediska rozhodování měla zase větší váhu OSN. Další nevýhodu autor spatřuje v tom, že OBSE nedisponuje donucovacími prostředky a nástroji k prosazení svých cílů. V čem lze tedy hledat kladné stránky jejího působení? Úspěšnost v tomto kosovském konfliktu lze jednoznačně nalézt v kooperaci s ostatními organizacemi a obnově a budování postkonfliktního prostředí. Nejzásadnější roli hraje OBSE ve stabilizaci země a budování demokratických základů, což vytváří bezpečnější prostředí a snižuje šanci dalších konfliktů.

Mise EUFOR – ALTHEA

Při zakládání vojenské mise EUFOR ALTHEA v Bosně a Hercegovině byly stanoveny cíle které měla tato mise splnit. Většinu z těchto úkolů přebrala po misích SFOR a IFOR Severoatlantické aliance, které měly úkoly stanovené Daytonskou dohodou. Pro misi EUFOR to byly zejména dva hlavní cíle, kterými byli udržení bezpečnosti v zemi a kontrola držení zbraní ve vojenské i civilní sféře. Dalšími úkoly byly výcvik bosenských ozbrojených složek, pomoc při postkonfliktním budování právního státu, boj proti organizovanému zločinu anebo pomoc při odminování rozsáhlého území. Hlavní cíl, tedy dosažení bezpečnosti v zemi byl dle autora splněn. V zemi od převzetí mise nevypukl větší ozbrojený konflikt, který by ohrozil

bezpečnost a mír v zemi, rovněž nebyla porušena Daytonská dohoda na situace EU tak dokázala, že zvládne kontrolovat bezpečností v situaci v zemi. EU se zapojila aktivně i do dalších cílů, kterými byli výcvik ozbrojených složek nebo odminování území. Toto snažení pokračuje stále i v současné době. V čem byla operace také velmi úspěšná byl úspěšný sběr a likvidace zbraní, které se nacházely mezi civilním obyvatelstvem, ještě jako pozůstatek z občanské války. Na otázku, zda autor hodnotí tuto misi jako úspěšnou, lze odpovědět že ano. Mise EUFOR plnila a stále plní své hlavní cíle.

ZÁVĚR

Udržování míru a bezpečnosti ve světě je prvořadým úkolem Organizace spojených národů ale i dalších mezinárodních a regionálních organizací, zejména Severoatlantické aliance, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a Evropské unie. Jedním z nejvýznamnějších nástrojů k tomuto cíli slouží mírové operace. Tyto operace se dělí na několik typů, z nichž nejčastěji bývá použito tzv. peacekeepingu neboli operací na udržování míru. Pojem peacekeeping je v této práci detailně rozebrán. Mohou zde ale být zahrnuty další typy operací jako jsou peacebuilding, peacemaking nebo dokonce peace enforcement. Celkově takovéto mise zahrnují širokou škálu opatření, která jsou teoreticky dostačující, aby bylo zajištěno bezpečného a stabilního základu pro mír, bezpečnost, hospodářské zotavení a založení demokratických občanských institucí. To, co odlišuje jednu misi od druhé je povaha použitých prostředků a principů. Na základě komparace jednotlivých mírových operací uvedených mezinárodních organizací lze vysledovat, že největší rozdíly jsou v principech mírových operací OSN a principech operací na podporu míru NATO. Operace OSN praktikují principy nestrannosti, souhlasu zúčastněných stran a omezení použité síly na nezbytně nutnou míru, kdežto operace na podporu míru NATO jsou vždy nestranné a pokud dojde k použití síly vůči jedné ze stran konfliktu, tak je to z důvodu porušení mírové dohody či neplnění mandátu dané operace. Je také potřeba uvést, že jediné NATO má pro své operace existující plánovací dokumenty, dle kterých jsou jeho operace plánovány.

Cílem předložené bakalářské práce je poskytnout čtenáři zpracování uceleného rejstříku aspektů mírových operací mezinárodního společenství s hlavním akcentem na operace ve prospěch míru Organizace spojených národů. Dále rovněž uvést čtenáře do problematiky při participaci příslušníků ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů České republiky v kontextu realizace mírových operací.

Výstupem a přínosem předložené práce je poskytnutí poměrně uceleného a aktuálního vhledu do problematiky mírových operací mezinárodního společenství, jako důležitého nástroje zajišťování mezinárodního míru a bezpečnosti. Každá z uvedených mírových operací je v poslední kapitole podrobena kritické analýze z pohledu autora. Autor práce zde zmiňuje v jeho očích úspěšně či naopak neúspěšně naplněné cíle jednotlivých operací případně přínos samotné organizace pro konkrétní misi.

Autor v práci věnuje velkou pozornost vymezení jednotlivých kategorií mírových operací mezinárodního společenství a objasnění vzájemných vazeb mezi nimi, včetně nejasnosti při

jejich užívání, což výrazně ovlivňuje celý proces plánování a provádění mírových operací. V první kapitole práce je kladen důraz mírové operace Organizace spojených národů, zejména na dělení těchto operací, principy při nich využívaných a typologii, dle které lze tyto operace dále rozdělovat. V dalších kapitolách autor upozorňuje, že do mírových operací se zapojují další aktéři jako jsou NATO, OBSE anebo Evropská unie včetně jejích unijních států. Čtenář zde najde historii a organizační strukturu těchto mezinárodních organizací, jednotlivé aspekty při realizování mírových operací a vybrané mírové operace které tato společenství realizovala. Rovněž je pozornost soustředěna i na místo a úlohu České republiky při nasazování příslušných ozbrojených sil či ozbrojených bezpečnostních sborů do zahraničních mírových operací, která si tím plní spojenecké a mezinárodněprávní závazky.

Práce se může stát východiskem pro další zaměření výzkumu v předmětné oblasti, zejména pokud bude docházet k eskalaci ozbrojených konfliktů ve světě či přílehlých oblastech euroatlantického prostoru.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- BALABÁN, M. a L. STEJSKAL. *Kapitoly o bezpečnosti*. 2. změn. a dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1863-0.
- BUREŠ, O. *Operace na udržení míru OSN*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1810-0.
- DANICS, Š. a Š. STRNAD. *Aspekty bezpečnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2016. ISBN 978-80-7251-455-7.
- FIALA, P. a M. PITROVÁ. *Evropská unie*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie, 2009. ISBN 978-80-7325-223-6.
- GIRGLE, P. *Kosovo*. Praha: Libri 2006. ISBN 80-7277-330-5.
- HAD, M. a B. PIKNA. *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2001. ISBN 80-86345-06-8.
- DIENSTBIER, J. *Stabilita Balkánu a Evropská unie: příspěvek České republiky*. Vyd. 1. Praha: Rada pro mezinárodní vztahy, 2006. ISBN 80-239-8060-2.
- NATO příručka. *Přátelství a spolupráce*. Brusel, Belgie. Úřad NATO pro tisk a informace, 1995. ISBN 92-845-0087-3.
- PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce)*. 4. dopracované konsol. vyd. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-686-0.
- TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R. a DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-333-2.
- URBANOVSKÁ, J. Vliv bezpečnostního a politického prostředí na podobu mírových operací OSN a jejich principů. In *Smolík, J., Šmíd, T. a kol. Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, Muni Press, 2010. ISBN 978-80-210-5288-8.
- WAIISOVÁ, Š. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál s.r.o., 2005. ISBN 80-7178-390-0.
- WAIISOVÁ Š. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-339-1.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

BELLAMY, J. A. - Williams P. - Griffin S. *Understanding Peacekeeping*. Cambridge: Polity Press: 2004. ISBN 978-0745630588.

DOYLE, W. M., SAMBANIS, N. *The UN record on peacekeeping operations*. International Journal, 2007, roč. LXII, č. 3, s. 495-518.

FRANTZEN, H.-A. *NATO and Peace Support Operations 1991-1999: Policies and Doctrines*. London and New York, Frank Cass, 2005. ISBN 0415349966.

GALBREATH, D. *The Organization for Security and Co-operation in Europe*.

Routledge, Abingdon Routledge, 2007. ISBN 0-203-96094-7.

MACQUEEN, N. *The United Nations since 1945: peacekeeping and the Cold War*. London: Longman, 1999. ISBN 05-823-5673-3.

NATO Handbook. Public Diplomacy Division NATO. Brussels, Belgium, 2006. ISBN 92-845-0178-4.

THAKUR, R. *The United Nations, peace and security*. Cambridge: University press, 2006. ISBN 9780521855174.

Seznam použitých internetových zdrojů

Šest základních orgánů OSN. OSN Česká republika. [online]. [cit. 2022-02-02] Dostupné z: <https://www.osn.cz/osn/organizacni-struktura/6-zakladnich-organu-osn/>.

The role of the Secretary. General United Nations Secretary-General. Welcome to the United Nations [online]. [cit. 2022-03-28] Dostupné z: <https://www.un.org/sg/en/content/the-role-of-the-secretary-general>.

Role of the security council. United Nations Peacekeeping. [online]. [cit. 2022-01-20] Dostupné z: <https://peacekeeping.un.org/en/role-of-security-council>.

Main Bodies. United Nations. Welcome to the United Nations [online]. [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/main-bodies>.

United Nations Peacekeeping Operations. *Principles and Guidelines*. [online]. [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/capstone_eng_0.pdf.

BOU TrouS – GHALI, Boutrous, *An Agenda for Peace Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping*. 1992 [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://digitallibrary.un.org/record/145749>.

DRAGOUN, J. *Valné shromáždění (GA) – Mírové mise OSN. Asociace pro mezinárodní otázky* 2009 [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-M%C3%ADrov%C3%A9-mise-OSN-GA1.pdf>.

Hlavní orgány Severoatlantické aliance. Ministerstvo obrany [online]. [cit. 2022.03.02]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/nato/hlavni-organy/hlavni-organy-severoatlanticke-aliance-8248/>

VÍŠEK J. *Realizace mírových operací mezinárodního společenství ve 21. století*. [online]. 1/2003, Odborné periodikum Policejní akademie České republiky v Praze, Policejní akademie 9, [cit. 16.05.2022]. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2021/04/Realizace-mirovych-operaci-mezinarodniho-spolecenstvi-ve-21.-století.pdf> ČR. ISSN 2571-458.

NATO – Topic: NATO's role in Kosovo. *NATO – Homepage* [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_48818.htm.

NATO on the Map. *NATO – Homepage* [online]. [cit.2022-03-01] Dostupné z: <https://www.nato.int/nato-on-the-map/#lat=51.72673918960763&lon=4.84911701440904&zoom=0&layer=4>.

History OSCE. *Organization for Security and Co-operation in Europe* [online]. [cit. 2022-03-09] Dostupné z: <https://www.osce.org/history>.

OSCE. *Organization for Security and Co-operation in Europe. What we do.* [online]. [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.osce.org/what-we-do>.

ZWETTLEROVÁ, I. *Současná institucionální podoba OBSE* [online] Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2001. [cit. 2022-03-16] s. 33-36. ISSN 0323-1844. Dostupné z: https://sekarl.euba.sk/arl-eu/sk/detail-eu_un_cat.1-r042120-Soucasna-institucionalni-podoba-OBSE/.

Rozhodovací orgány OBSE. *Stálá mise České republiky při OSN, OBSE a ostatních mezinárodních organizacích ve Vídni.* [online]. [cit.2022-03-03]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_pusobnosti_mise/obse/rozhodovaci_organy_obse/index.html.

OSCE. *Organization for Security and Co-operation in Europe. OSCE* [online]. [cit.2022-03-09] Dostupné z: <https://www.osce.org/odihr>.

Conference on Security and Co-Operation in Europe. 1992. „*Fifteenth Meeting of the Committee of Senior Officials.* Prague 1992. Journal No.2.“[online]. [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <http://www.osce.org/documents/16159>.

United Nations. *Security council demands Federal Republic of Yugoslavia comply fully with NATO and OSCE verification mission in Kosovo.* Meetings Coverage and Press Releases. [online]. [cit. 2022-04-01] Dostupné z: <https://www.un.org/press/en/1998/19981024.sc6588.html>.

Slovak Security Policy Institute [online]. [cit. 22-04-20]. Dostupné z: <https://slovaksecurity.org/wp-content/uploads/2016/12/Zabezpec-si-vedomosti-EU.pdf>.

HANSJÖRG E. *The OSCE Mission in Kosovo*, OSCE Yearbook 1999, Baden – Baden 2000, s. 283-288 [online]. [cit. 2022-04-10] Dostupné z: <https://ifsh.de/file-CORE/documents/yearbook/english/99/Eiff.pdf>.

Mission in Kosovo. Who we are. OSCE. *Organization for Security and Co-operation in Europe OSCE* [online]. [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://www.osce.org/mission-in-koso.vo/who-we-are>.

Spolupráce EU v oblasti bezpečnosti a obrany – Consilium. Home – Consilium [online]. [cit.2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/defence-security/>.

European Union Force in BiH - Mission Background. *European Union Force in BiH – HOME* [online]. [cit. 22-03.20]. Dostupné z: <https://www.euforbih.org/index.php/about-eufor/background>.

ZÁVĚŠNICKÝ J. *Ambice a schopnosti EU. Analýza vojenských operací na podporu míru*. [online]. Mezinárodní vztahy, Praha, Ústav mezinárodních vztahů, 2007 s. 43-44 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/publication/718901/cs>.

Natoaktual.cz. *Česká republika a NATO. Co znamená pro ČR členství v Severoatlantické alianci*. 2. vyd. březen 2020. [online]. [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: https://1gr.cz/data/soubory/na_knihovna/A200409_M02_027_FB1203_CR.PDF?fbclid=IwAR0oodWC1SVNCSkXjCg1aKWdRgAcNdKT2wzxagMTrFQn5YP0aYeX4REVT4s.

ČR a SZBP Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. [cit. 2022-04-2. 8] Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/vnejsi_vztahy_eu/spolecna_zahranicni_a_bezpecnostni/cr_a_szbp.html.

Seznam použitých ostatních zdrojů

Charta Organizace spojených národů z roku 1945.

Smlouva o Evropské unii.

Severoatlantická smlouva z roku 1949.

SEZNAM ZKRATEK

- AU – Africká unie
- ČR – Česká republika
- DPKO – Oddělení pro mírové operace OSN
- EBOP – Evropská bezpečnostní a obranná politika
- ECOSOC – Ekonomická a sociální rada
- EU – Evropská unie
- EUFOR Althea – Operation Althea, formally the European Union Force Bosnia and Herzegovina
- EUFOR Concordia – European Union Military Operation in the Former Yugoslav Republic of Macedonia
- EUPM BiH – European Union Police Mission in Bosnia and Herzegovina
- IFOR – The Implementation Force
- JNA – Jugoslávská lidová armáda
- KBSE – Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě
- KFOR – Kosovo Force, respektive „Kosovská síla“
- KVM – Kosovská ověřovací mise
- MO – Mírová operace
- NATO – Organizace Severoatlantické smlouvy
- OBSE – Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
- OMIK – The Osce Mission in Kosovo
- OSN – Organizace spojených národů
- PSO – Operace NATO na podporu míru
- RB OSN – Rada bezpečnosti Organizace spojených národů
- SFOR – Stabilisation Force
- SSSR – Sovětský svaz
- SZBP – Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie

UNEF I – The first United Nations Emergency Force

UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UNHCR – Vysoký komisař Organizace spojených národů pro uprchlíky

UNMIK – United Nations Mission in Kosovo

UNPA – United Nations Protected Areas

UNPROFOR – United Nations Protection Force

UNTAC – The United Nations Transitional Authority in Cambodia

UNTAG – United Nations Transition Assistance Group

USA – Spojené státy

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Martin Krajník

Obor: Mezinárodní vztahy a diplomacie

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Mírové operace mezinárodního společenství

Rok: 2022

Počet stran textu bez příloh: 43

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 13

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 7

Počet internetových zdrojů: 27

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Víšek, Ph. D.